

DEMOKRACIJA

Leto IV. - Štev. 16

Trst - Gorica 21. aprila 1950

Izhaja vsak petek

Ob občnem zboru SDZ

Vsaka skupina ljudi mora na določen način urediti svoje posameznike, ki jo sestavljajo. Posebno velja to za skupine, ki naseljujejo skupno ozemlje, pa naj bo to občina, pokrajina ali država.

O načinu in obliki ureditve teh skupin upravljanj pa obstajajo lahko različni nazori. Ker bi dovedlo do popolne propasti družbe, ako bi vsak posameznik trmoglavno uveljavljal svoje posebno gledanje, se sodobna oseba gledanja zlijejo v novo, skupno gledanje. V kolikor gre pri tem za politična upravljanja, nastanejo na ta način programi, ki jih nato zastopajo razne politične stranke, pokreti itd.

Politična stranka v širšem pomenu besede je torej vsaka družba ljudi, ki imajo iste poglede na državno in družabno ureditev ter skušajo uresničiti svoje smotre z začetjem državne oblasti ali pa uveljavljanjem na njeno izvrševanje. Vloga teh političnih skupin je nujna in koristna, saj bi na drug način sploh ne mogli uresničiti in uveljavljati skupne volje, ker ne bi bilo nikogar, ki bi jo primerno predstavljali.

Tudi tržaški Slovenci so si ustvarili tako skupno politično organizacijo, Slovensko demokratsko zvezo. Tej svoji organizaciji so podelili borbo za uresničitev onih skupnih zahtev, na katerih so se edinili ob priliki sestave njenega programa.

Na predbožično nedeljo leta 1947. so se prvič javno sestali v Trstu in takrat so položili temelje, katerim so ostali zvesti do danes in na katerih bodo razvijali svoje delo tudi v bodoče. Predsednik nastajajoče organizacije dr. Josip Agnetto je takrat v svojem govoru poudaril: »Predhodnik našega gibanja je bila ona neusahljiva obrambna borba za naš obstoj, ki jo je od sedemdesetih let minulega stoletja vodilo politično društvo »Edinost« v Trstu. S tem je podčrtal, da bodo tržaški Slovenci z novo organizacijo nadaljevali svetlo izročilo svojih prednikov. Pred tem pa je še rekel: »Naše gibanje ni tuja, uvožena rastlina, ampak nadaljevanje onega stoletnega razvojnega pokreta, ki je od leta 1848. sem prelevil naše ljudstvo iz poslušnega stala in ga z neumornim delom povzdignil na stopnjo svobodnih kulturnih narodov«.

Ob tej priliki so bila tudi prečitana programska načela, v katerih so ustanovitelji izjavili, da Slovenska demokratska zveza sprejema ustvaritev Svobodnega tržaškega ozemlja, da zahteva popolno narodnostno enakopravnost, tako v gospodarskem kakor socialnem pogledu. Poudarjena so bila krščanska načela. Tajnik dr. Vesel je odločno opredelil stališče do komunizma, voljo do poštenega sožitja s sodržavljani italijanske narodnosti in z besedami: »Svoboda in krhla« jedrnat označil socialni program.

Iz usih izjav je izhajalo, da so Slovenci demokratski zvezi potrebe našega naroda prvo in osnovno merilo njenega delovanja in je njihova zadovoljitev njena glavna težnja. S tem je bila potrebna jasna opredelitev napram onim strankam, ki postavljajo Marksovo naučeno ali druge vrste pred narodne koristi in narodno svobodo. To prvenstveno poudarjanje narodnih koristi je naknadno dovedlo do opredelitve tudi napram onim, ki so postavili vprašanje vere kot prvo točko svojega programa. Na ta način je Slovenska demokratska zveza zadržala značaj narodnega pokreta, v katerem je mesta za vse, ki so pripravljeni reševati skupna vprašanja v duhu narodne sloge, ne da bi tej osnovni potrebi predpostavljali svoja svetovna nazorska stališča.

Upoštevač izpostavljeni narodni položaj, v katerem se nahajajo tržaški Slovenci, ki so prisiljeni trstati vse svoje sile v borbi za dosego najosnovnejših narodnostnih pravic, smatra Slovenska demokratska zveza, da je tako široka povezanost vseh narodno zavednih posameznikov še vedno najkoristnejša. To svoje osnovno stališče uveljavlja tudi v odnosu do drugih demokratskih političnih skupin, s katerimi nastopa skupno povsod tam, kjer je to potrebno in možno. Ustanovitve Aktskega odbora za obrambo Svobodnega tržaškega ozemlja, v katerem sodeluje Slovenska demokratska zveza, je najmočnejši primer takega koristnega udejstvovanja.

Ali je bilo dosedanje delo na zahtevni poti dovolj uspešno ali ne? O tem bodo razpravljali vsi člani Slovenske demokratske zveze na občnem zboru dne 23. t. m., ko bodo tehtali preteklost in postavljali

Nauk iz volitev na B področju Svobodnega tržaškega ozemlja

Prijatelj našega lista nam je poslal naslednje zanimivo razglabljanje o volitvah na B področju Svobodnega tržaškega ozemlja. Zaradi njegove tehtnosti pridružujemo članek v celoti.

Kot v gozd kričiš, tako ti iz gozda odgovarjajo, ali bolje, kdor drugemu jamo koplje sam vanjo pade! Volitve na jugoslovanskem področju STO-ja nam pravilnost teh dveh pregovorov samo potrjujejo.

Kaj vsega se ni zgodilo v zadnjih dveh letih v Trstu? Kar zaporedoma so gazili določbe mirovne pogodbe! Po izjavi treh velikih zahodnih sil z dne 20. marca 1948 in po italijanskih volitvah z dne 18. aprila 1948 smo prisostvovali nizu ukrepov, naperjenih proti našemu življenju in proti mirovni pogodbi. Vrnitev Trsta pod Italijo je bilo glavno geslo, v čigar imenu so nam bile povzročene najrazličnejše krivice s tihim pristankom angloameriških oblastev ali vsaj brez znatnega odpora z njihove strani. Obutili smo italijanski pritisk v šolstvu, v javni upravi, na sodišču, pred občinskimi oblastmi, a največ o priliki pripravljanja občinskih volitev, ko so volivne spiske »spopolnjevali« skoro tik do začetka samih volitev, medtem ko je veliko število slovenskih volivcev bilo izpuščenih iz spisikov!

Se vedno so nam pred očmi prizori te značilne volivne borbe, v kateri so imeli govorniki iz inozemstva glavno besedo in o priliki katere so obravnavali izključno nacionalistične zadeve, kot da bi mi v Trstu ne imeli razen tega uvoženega nacionalizma nič drugega za razmišljanje.

Končno je prišlo do čudnega pravnega tolmačenja rektorja Cammarate... Za nas je obstajala mirovna pogodba, zanj pogodba ni obstajala; za nas je italijanska vrhovnost nad Trstom prenehala septembra 1947, zanj pa je kljub jasnemu besedilu mirovne pogodbe ta vrhovnost še vedno obstajala; za nas je Svobodno tržaško ozemlje pomenilo stvarnost, zanj je to bila le gola domneva; za nas je obstajala narodna enakopravnost, zanj pa le vrnitev v priliki italijanskega zastopavanja zadnjih tridesetih let. Cammarata je dokazoval, da ena in dve ni tri, pri čemur je bil srečnejši od starega rimskega pravilnika Papinijana, ki je plačal s svojim življenjem, ker je izjavil, da je lažje izvršiti uboj nego ga opravičiti!

Kršitve pravnih obvez

Tako stališče presvetlega rektorja tržaške univerze, odobreno s stiskom roke glava v naga poveljnika našega področja, je nujno odprlo vrata vsem kršitvam pravnih obvez glede nas. Italija je podpisala mirovno pogodbo ravno tako, kot je podpisala atlantsko zavezniško listino. Ali kaj, ko so podpisali veljali edino dole, dokler se ni črnilo posušilo, in ako so se celo osnovne pravice s pravnim »strikom« mogle spreminjati koncesije, ki so veljale le do preklica? Ali kaj, ko so nevojaška politična

načrte za bodočnost. Dobro pa bi bilo, da si ob tej priliki vsakdo tudi osebno izpraša svojo vest: ali sem napravil sam vse, kar je bilo v moji moči? Ali sem dal v preteklem letu svojemu narodu vse v toliki meri, kolikor bi moj narod lahko od mene pričakoval?

Ne pozabimo, kakšen je bil mrak, v katerem se je dvignila Slovenska demokratska zveza leta 1947! Razmere so se v marsičem izpremenile. Mnoge nevarnosti in ovire so odstranjene, toda na mesto starih se dnevno pojavlja kopica novih vprašanj, ki terjajo svoj odgovor, in nalog, ki zahtevajo svojo rešitev.

Časi ne dovoljujejo nikomur, da bi počival! S tem bi škodil neposredno samemu sebi in drugim. Slovenska demokratska zveza je orodje v borbi za dosego skupnih, širokih in vse zadevajočih smotrov. Zato je naloga vsakogar, posebno pa njenih članov, da jo jačajo, podpirajo in izpolnjujejo. Zavedajo naj se, da je Slovenska demokratska zveza skupna last vseh zavednih in svobodoljubnih tržaških Slovencev. Kakršno jo bodo ustvarili, kakor jo bodo izpolnjevali, takšno bodo imeli! Vsi nosijo svoj del odgovornosti! Tu ni izgovorov. Na vsakomur obnem zboru je vsakomur dana prilika, da doprine se svoj delež, dokaže svojo zavednost in zrelost. Nihče je ne sme zamuditi.

oblastva smatrala sebe za prvo in zadnjo prizivno stopnjo glede vseh vseh vprašanj? Ali kaj, ko so mednarodne ustanove, kot n. pr. urad za človečanske pravice, delovale potasi, v kolikor so bile sploh dosegljive...

Za Tita in njegove ljudi je pomenilo tako odstopanje od zakonitosti vsekakor najmanj spodbudo. Ko so šli Italijani na A področju pred očmi samih angloameriških upravnih oblastev po poti vsakovrstnega izkoriščanja in prekračenja poverjenosti jim oblasti, so jim po isti poti, samo še z večjim zaletom, sledili tudi Titovi ljudje. A tu nastane na eni strani smešen, na drugi strani pa žalosten položaj, da so bili sproti posnemani vsi italijanski javnopravni prestopki na škodo prebivalstva, živčnega na B področju. In ker so eni poskušali, spremeniti upravne volitve na A področju v »plebiscite« za Italijo, so drugi spremenili upravne volitve na B področju v »plebiscite« za Juno B področju v »plebiscite« za ljudsko oblast.

Vesti o volitvah

Vesti, ki jih imamo o teh zadnjih volitvah, nam nudijo naslednjo sliko. Tri istrska mesta, Koper, Izola in Piran, so v začetku skušala, vzdržati se glasovanja, končno so pa očitno pod pritiskom ljudskih oblastev glasovala v večernih urah. Gre za tri italijanske otočje sredi pretežno slovenskega življa notranosti, ki je nekaj zaradi pritiska, nekaj pa zaradi kljubovalnosti do italijanske agitacije dal stodoostroj ali vsekakor zelo številno svoj glas za slovensko italijansko ljudsko fronto, čeprav se niti od daleč ne strinja z njeno politiko in idejami. Težko je reči, da so se dogodile

nepravilnosti po jugoslovanski uravi, in ugotoviti, kakšne so bile te nepravilnosti. V obilni meri smo videli v Trstu, kako izkoriščajo premnogi tako imenovane »notorične listine« (»atti notoria«) s pomočjo uslužnih prič, kako izdajajo potem osebne izkaznice, kako podeljujejo volilno pravico celemu kupu oseb, ki ne bivajo v Trstu. Zato ni nič čudnega, da je uporabljanje takih »načel« omogočilo glasovanje Crnogorcev na B področju, če so že prej mogli glasovati na A področju razni Puljezi in Sicilijanci.

»Marmaglia balcanica«

Italijanski tisk govori o nasilju, ki so ga bili deležni nekateri italijanski in angleški časniki. Ne bo slabo, če počakamo, da nam ti zadnji poročajo o zadevi, ker bo to vsekakor zanimivo. Glede italijanskih časnikov je pa težko reči, če se moramo čuditi bolj njihovi bahavosti ali pa njihovi nevednosti. Cesco Tomaselli ne ve, na primer, da je ime Koper staroilirski, torej predrimski porekela; da so ga Rimljani spremenili v Caprae, zaradi česar je prišla verjetno koza v istrski grbi; in da so ime Capodistria uvedli šele Benečani okoli l. 1600, torej mnogo kasneje. Drugi časnikarji so videli aprila meseca l. 1950 Oznaše z njihovimi značkami, ko je vendar znano, da nihče v Jugoslaviji od l. 1945 do danes ni bil v stanju, da te Oznaše spozna po njihovi zunanosti. Njihovi izrazi, kot n. pr. »marmaglia balcanica« in slično dokazujejo v celoti nekritičnost njihovega gledanja, nesposobnost dojemanja in presojanja. Ni nič čudnega zato, da sta s takimi obveščevalci osebnosti kot sta Sforza in De Gasperi za-

bredli v zelo nevarne in za Italijo naravnost usodne zablude! Ni naša dolžnost, da pomikujemo plodove take italijanske zaslepljenosti. Nasprotno, to bo končno samo koristilo pri razčiščenju odnosov na Svobodnem tržaškem ozemlju. Ker v dobi, ko se domačinom - črncem v Afriki priznavajo narodnostni statuti, ne morejo istih odrekati domačinom na našem Primorju!

Italijani bodo vedno poskušali, kakor to delajo na Gorškem, v Beneški Sloveniji in glede Nemcev na južnem Tirolskem, da z ožjim, utesnjujočim tolmačenjem zakonov ali pa s pravnimi domisleki izgrajajo njihovo uporabljane, pri čem jim služijo njihove birokratske metode kot najboljša orožja in kritje. Toda izkušnje so pokazale, da se take metode ne izplačajo, ker se s poštenjem in resnostjo najbolj napreduje, in da obljube po načinu že trideset let preizkušene Sforzovega recepta ničesar ne pomenijo razen prazno valovanje zraka...

Resna lekcijs

Skrajna: če volitve na B področju ničemu drugemu ne služijo, ostanejo za vsakogar, ki jih more razumeti, resna lekcijs, ki bi si jo Italijani zares lahko prihranili! S koliko drugačno upravičenostjo bi lahko danes napadali nepravilnosti, ki so jih izvršile jugoslovanske vojaške uprave področja B in tamkajšnja oblastva, ako ne bi že prej podobnih, morda le nekoliko manj grobih, toda načelno večinoma istih prekrškov zagrešila tudi italijansko usmerjena oblastva področja A, ki deluje pod pokroviteljstvom Zavezniške vojaške uprave.

Titove izjave dopisniku „Timesa“

7. aprila je predstavnik sedanje jugoslovanske vlade, maršal Tito, sprejel dopisnika najvažnejšega angleškega dnevnika »Timesa«, s katerim se je zadržal v skoro dvehurnem razgovoru, ki je ob časihah silovite in turskih kavah (po izjavah dopisnika) kmalu izgubil svoj formalni značaj in se izpremenilo v prijetno kramljanje. Dopisnik je opazil, da je Tito popolnoma osivel, toda ugotovil je obenem, da razpolaga še vedno s trdnim zdravjem.

V splošnem je dopisnik imel vtis, da čeprav se je Tito odločil za barantanje z Zahodom, je obenem kupilo trdo, kakor bo le mogoče. Iz kupčije želi iztisniti čim večjo korist.

Na vprašanje dopisnika o odnosu do Sovjetske zveze je Tito izjavil, da ima Jugoslavija svojo pot, ki ni istovetna s potjo ZSSR. Sistem obeh držav so si res podobni v tem, kar zadeva gospodarsko ureditev, toda njihovi pogledi na medsebojne odnose in na bodoči razvoj socialnih odnosov v svetu se razlikujeta. Prav tako je različno gledanje na razna druga notranja vprašanja, in to ne v načelnem, temveč v praktičnem pogledu. Tito se je pohvalil: »Naš sistem je bolj prilagodljiv okoliščinam, bolj človeški in udobnejši. Tudi gledanje na zunanja vprašanja je različno. Tito smatra, da je mednarodno sodelovanje potrebno in da ni pravilno, ako se posamezne države vmešavajo v notranje zadeve drugih držav. Pri tem je mislil seveda na Sovjetsko zvezo in kominformistično gonjo, kajti takoj zatem je dodal: »V tem pogledu smo imeli v zadnjem času z Zahodom gotovo manj težav, kakor pa z Vzhodom«.

Toda samohvala o človečnosti in udobnosti obstoječega jugoslovanskega političnega sistema dopisnika najbrž ni preveč prepričala, kajti takoj zatem je vprašal Tita: »Ako že nameravate razširiti sodelovanje z Zahodom, ali ne smatrate, da bi v tem primeru humanizacija jugoslovanskega sistema koristila Jugoslaviji v obeh javnega mnenja zahodnih držav?« Tito je na to odgovoril, da humanizacija ni odvisna samo od Jugoslavije, temveč tudi od drugih držav in notranjih elementov, ki povzročajo težave. »Mi ne podvezujemo določenih ukrepov zato, ker bi jih sami želeli, pač pa jih moramo podvzeti za dosego na-

ših ciljev. Lahko bi imeli iste volitve uspehe tudi brez črne skrinjice. Toda mi moramo vedeti, do kod imamo lahko polno zaupanje v določene elemente. Mi moramo poznati položaj. Na Zahodu smatramo, da so nekateri naši ukrepi nečloveški in ostri. Toda mi ne moremo postopati proti željam večine«.

Seveda je pri tem Tito mislil na svoje pristase, kajti edino ti tvorijo po njegovem mišljenju večino. In ker ta njegova večina seveda želi, da se nasprotnike preganja, je po njegovem oblast popolnoma upravičena in jih celo mora preganjati! S tem je Tito bistro in jasno priznal, da obstoja v Jugoslaviji svoboda samo za tiste, ki režimu ploskajo, ne pa za tiste, ki bi ga karali.

Njegovo svojevrstno gledanje je prišlo do izraza še posebej pri izjavah, ki se tičejo obojnih okupatorjevih dolgačev. Kako široko je bil ta pojem tolmačen, nam je znano. Tito je poudaril, da je bila izdana cela vrsta pomilostitev in da so izpuščeni že skoraj vsi, ki bi morali biti zaprti za po 10, 12 let. »Stalno jih izpuščamo in mi bi poslali iz ječ že vse, ako bi bili prepričani, da bomo potem v njih imeli tvorne in koristne državljane. Toda mi ne moremo izpuščati oseb, ki bi pozivale narod k uporabi. Vlada mora vladati po želji večine«.

Seveda, ta ne vključuje zakrknjenih vojnih zločincev. Nihče nima namena zagovarjati resničnih vojnih zločincev, toda ob svojevrstnem pojmovanju tega načina od strani jugoslovanskih sodišč ostane, da so tudi vrata ječ odprta samo mehkim, ne pa trdnim hrbtnicam! To je nekako tako, kakor je dejal tisti stražar nekemu odvetniku v obnovnem zaporu ob priliki prvih pomilostitev leta 1945: »Amnestija je za kmete, ki jih potrebujemo, ne pa za škricel«! Določni odvetnik namreč nikakor ni mogel razumeti, kako to, da še vedno ni bil izpuščen, čeprav je v časopisih čital odloke, ki so pomilostitev jasno uveljavljali tudi za njegov primer. Takih odvetnikov danes verjetno ni več, saj so imeli dovolj prilike spoznati, da ne odloča pravna osnova, temveč izključno režimska korist. To vrhovno merilo je podčrtal dopisniku »Timesa« tudi sam Tito.

Razgovor je prešel na volitve. Tito je priznal, da bi se o njihovem poteku in načinu lahko marsi-

kaj reklo, toda nedvomno je, da stoji za sedanjim režimom velika večina naroda. Proti režimu je samo nekaj bogatih kmetov, posebno v Vojevodini, toda tudi ti niso načelno nasprotniki. Proti režimu so glasovali zgolj iz osebnih razlogov in prizadetosti. Kmetje sejejo res malo, toda ne manj kakor prej. Upoštevati moramo, da nimajo dovolj strojev in umetnih gnojil. Najprej je treba pač zgraditi tovarne, in Tito smatra, da je bila ta odločitev pravilna. V par letih bo dovolj tudi drugih proizvodov in takrat bo vse drugače.

Zanimiv je tisti del razgovora, ko je dopisnik vprašal Tita, čemu ne bi kupoval orožja v Angliji, namesto da gradi lastno oboroževalno industrijo, ki ga tako drago stane. V tem primeru bi lahko posvetili več pozornosti proizvodnji dnevnih potrebščin in pomanjkanje bi bilo znatno omiljeno. Tito je odgovoril, da Jugoslavija res ne more izdelovati lastnih letal in tankov, toda iz političnih in drugih razlogov smatra, da ne bi bilo primerno, ako bi Jugoslavija te dobave orožja prepustila zahodnim silam. Seveda stališče ni neizpremenljivo in dokončno. V primeru vojne bi se izpremenilo. S temi besedami je Tito prvič uradno izjavil, da bi se Jugoslavija v primeru oboroženega spopada s Sovjetsko zvezo postavila na stran zahodnih držav.

Podali smo nekaj najvažnejših odstavkov iz dolgega Titovega razgovora. Vse, kar zadeva politiko, v kateri ne vidi Tito nobene neposredne vojne nevarnosti, niti se ne boji posega Sovjetske zveze v jugoslovanske notranje zadeve (svojsetelno izkustvo nas se je znanilo s podzemnim delovanjem. Pripravljeni smo bili na delovanje tujih agentov in njihova infiltracija je propadla), pa je že v zadostni meri obravnavalo tudi drugo časopisje.

Istočasno s podanim razgovorom pa je izšel v »Timesu« tudi zunanepolitični članek, v katerem izraža uredništvo lista nekaj svojih misli glede Jugoslavije. List poudarja, da večina naroda nedvomno podpira Tita v njegovem odporu proti Sovjetski zvezi, toda ne odobrava njegovega režima. Samostojni kmetje morajo plačevati visoke davke, za svoje prideleke pa dobivajo nizke uradne določene cene. V mestu pa morajo prebivalci pla-

(koniec na 2. strani)

Od srede do srede

11. APRILA: V Jugoslaviji so izvedli reorganizacijo državne uprave: ukinili so šest zveznih gospodarskih ministrstev in ustanovili nove svete za razne gospodarske veje. — Italijanski zunanji minister Sforza je sprejel sovjetskega poslanika v Rimu Kostileva. — Sovjetska vlada je izročila severnoameriškega poslanika v Moskvi Kirku protest zaradi kršitve sovjetskega zračnega prostora po letu teči trdnjavi. — V Boliviji so prepovedali delovanje komunistične stranke.

12. APRILA: Sovjeti so izročili Italiji protestno noto, ker ni izpolnila do njih svoje obveznosti glede vojne odškodnine. — Vse arabske države razen Jordnije priznavajo sklep OZN o internacionalizaciji Jeruzalema. — Tudi Švedska protestira zaradi poleta ameriških letal nad njeno pomorsko oporišče Karlskrona. — Umrl je turški maršal Chakmak, soustanovitelj mlade republike; ker se nacionalistična mladina ni strinjala s preprostimi načrtom pogrebnihi svečanosti, je odpeljala maršalovo truplo pred moskov zbranih in začetih vojakih in političnih predstavnikov in ga na skrivaj pokopala. — Ameriški zunanji minister Acheson podpira misel o neposrednih razgovorih med Jugoslavijo in Italijo glede Trsta.

13. APRILA: Jugoslovanski poslanec pri OZN Bebler je poudaril, da je treba nujno rešiti vprašanje Kitajske, ker je vlada LR Kitajske edina vlada, ki zasluzi to ime. — Truman izjavlja, da se je mednarodni položaj v primeru z l. 1946 izboljšal. — V Franciji so izkrcali ameriško orožje, ne da bi prišlo zaradi tega do nemir. — V Pragi so obdili zaradi pohvilstva dva uradnika ameriškega obveščevalnega urada USIS. — Preučujejo možnost priključitve zahodnega Berlina k zahodni nemški državi.

14. APRILA: Venezolanska vlada je v ostavki; general Plastras je dobil nalog za sestavo nove grške vlade, ki naj bi zajela vse resnično demokratične politične kroge. — Ameriški zunanji minister Acheson ustanavlja vrhovni svet za vodstvo ameriške strategije v sedanjih hladni vojni; svet bo deloval v okviru zunanjega ministrstva pod vodstvom Ph. Jessupa. — Tajnik OZN Trygve Lie se pripravil na obisk odgovornih državnikov zahodne Evrope; verjetno bo potoval tudi v ZSSR na razgovor s Stalinom. — Zahodni trije predstavniki v Beogradu so v zmeren razgovoru z namestnikom zunanjega ministra Popovića razpravljali o tržaških zadevah.

15. APRILA: Belgijski kralj Leopold je pristal na začasno regentstvo svojega sina prestolonaslednika Balduna. — General Plastras je sestavljal novo sredinsko usmerjeno grško vlado. — Francoski komunisti so zopet začeli z zasledovanjem tovarn v pariškem okrožju. — Sovjetski general Kušnin je ustrelil sebe, ženo in hčerko po neuspelem poskusu bega v tujino. — Verjetno bodo ZDA povečale kredite za vojaške svrhe od 13 na 15 milijard dolarjev. — V Franciji so desno usmerjeni politični krogi sprožili veliko akcijo za pomilostitev maršala Pétaina.

16. APRILA: Predsednik vzhodne nemške ljudske republike Pieck je odpotoval na zdravljenje v neko sovjetsko kliniko. — V svetu visoke zavezniške komisije za zahodno Nemčijo je prišlo do nesoglasij glede zakona o reorganizaciji nemške premovalne in železarske industrije. — Severnoameriški podpredsednik Barkley izjavlja, da bodo ZDA branile v svetu vse demokratične svobode.

17. APRILA: V Franciji je prišlo do krvavih spopadov med policijo in stavkojučimi delavci; v Brestu je policija ubila enega delavca. — V japonski prestolnici Tokiu zaseda posebni severnoameriški gospodarski svet. — V belgijski prestolnici so zaključili vojaško posvetovanje držav bruzeleskega pakta. — Stanley Evans, tajnik prehranjevalnega ministrstva je na zahtevo vladnega predsednika Atleeya odstopil, ker je očital kmetovalcem, da bogatijo na račun angleškega ljudstva. — Na seji italijanske vlade je zunanji minister Sforza izjavil, da bo do Beograda zavzel nepopustljivo stališče.

„Podleži“

Do danes smo zaman pričakovali, da bi »Primorski dnevnik«, »Ljudski tednik« ali pa voditelj tako imenovane »Osvobodilne fronte«, ki predstavlja na našem ozemlju neuradno izpostavo jugoslovanskega režima, dokazi in resnostjo odgovorili na trditve iznesene v nekaterih naših člankih. Ker se tovariši sploh ne spuščajajo v dokazovanje in razglabljanje, zavedajo se svoje slabosti na tem področju, temveč enostavno nadaljujejo z življenjem svoje priljubljene gnojnice, moramo kot odgovor na ta »progresivni« način politične izmenjave misli pribiti sledeče:

1) Uredništvo »Demokracije« je zagovarjalo in zagovarja spoštovanje mirovne pogodbe posebno v pogledu njenih ozemeljskih določil. Tudi v člankih, na katere se naši nasprotniki sklicujejo, smo vedno poudarili, da je namenavano odstopanje od mirovne pogodbe največja napaka, ki so jo zagrešili sedanji voditelji jugoslovanske politike, pri čemer so jih zvesto spremljali njihovi tukašnji uradni in neuradni predstavniki. O tem našem načelnem stališču seveda naši nasprotniki previdno molče.

2) Naši nasprotniki so si gladko izmislili, da smo v teh člankih predlagali razširitev Svobodnega tržaškega ozemlja tja do Ajdovščine itd. Saj bi to bilo v popolnem nasprotju z našim v prvi točki omenjenim stališčem. Tako nasprotna stališča zastopajo lahko samo tisti, ki si upajo v isti sapi lastiti Gorico in beneške Slovence, a obenem ponujajo še Trst Italiji!

Ponovno pribijamo, da do danes še nismo slišali nobene izjave, ki naj bi možnost ne kupčije s strani tujakšnje »Osvobodilne fronte« dokončno uradno preklicala. Pristajati te politike dvostranskega sporazuma govore še vedno predvsem samo o področju B.

3) Na takšno usodno tmglovlavost in strankarsko zaslepljenost politike, s katero smo tržaški Slovenci

živjo prizadeti in ogroženi, je pisec naših člankov omenil rušiteljem italijanske mirovne pogodbe, naj ne pozabijo na tiste širše načrte, ki so bili v zraku vse dotlej, dokler ni mirovna pogodba določila meje Svobodnega tržaškega ozemlja v njegovem sedanjem obsegu. Zanimalo ga je namreč vedeti, kaj bodo tovariši odgovorili na takšno možnost ureditve vprašanja, kateri se izpostavljajo ravno z rušenjem mirovne pogodbe z Italijo.

4) Besen vris, ki so ga naši nasprotniki zagnali, način in lažnjivi dodatki, s katerimi so celo na svojih najvišjih skupščinah obravnavali ta pod kolesa njihove zavožene politike vrženi kolček, je pokazal, da so bili zadeti v živo. Pokazal je, kako lahko je ponujati kožo svoje ga bližnjega, a kako težko in boleče je žrtvovati nekaj od svojega! Vsi očitki, ki smo jih ob tej priliki slišali, veljajo za njihove avtorje same, kajti oni, ne mi, izpodkopujemo mirovno pogodbo, oni, ne mi, pripravljajo tržaškim Slovincem usodo, kakršno doživljajo gorški in beneški Slovenci!

Tako smo na posreden način uspešno razkrinkali tiste, ki se čudijo, kako to, da jim zavedni tržaški Slovenci ne čestitajo v trenutku, ko jih ponujajo Italijanom.

Vriše in kriki je pokazal vso zlagano moralo zagovornikov razbijanja Svobodnega tržaškega ozemlja. Sami kriče in protestirajo, od nas pa zahtevajo, naj bi ploskali uničujoči usodi, v katero nas politika.

Po vsem, kar smo povedali, je več kot jasno, komu naj velja tudi naš v naslovu omenjeni naziv, s katerim nas je počastil »Ljudski tednik« v eni izmed svojih razkošnih števil.

V dobi totalitarizmov smo res veliki grešniki, ker nečemo biti slepi, ker smo jim odkrito pokazali, naj ne žele svojemu bližnjemu, svojemu narodnemu bratu še slabšega od tistega, kar ne želé sebi!

PO ITALIJI

Kljub navidezemu velikonočnemu mrtvilo se je marsikaj zanimivega dogajalo v italijanski notranji politiki.

Poskus sprave med socialisti

Kot smo že poročali, je prišel v Rim odposlanec socialistične internacionale COMISCO, da skuša rešiti spor med sredinsko usmerjenimi socialisti, ki se zbirajo okoli Saragatove »Socialistične stranke italijanskih delavcev« in Romitove »Socialistične unitaristne stranke«.

Na zadnjem zasedanju COMISCO-a so se odposlanci raznih evropskih socialističnih strank proti splošnemu pričakovanju postavili na Romitovo stran in s tem močno prizadeli Saragatov ugled doma; vendar s to svojo odločitvijo niso še hoteli izreči zadnje besede, ker so pristali na odhod posebnega odposlanca v Rim, da poskuša urediti spor. Spor ni lahek, ker je načelno-političnega značaja (gre za smer in način socialističnega delovanja v Italiji!) in ne osebnostnega ali drugače prestižnega značaja.

Togliattijeve želje po frontaški politiki

Zaključki zadnjega zasedanja v d-stva komunistične stranke še niso popolnoma znani. Po nekaterih vesteh je na zasedanju Togliatti sprožil vprašanje ustanovitve nekatere nove italijanske ljudske fronte, ki naj bi — v razliko od prejšnje! — zajela tudi srednji sloj, za katerega se doslej ni nihče preveč brigal. Krivda za to leži prav za prav v tem, da so se tako imenovane sredinske stranke kar čez noč znašle brez pristašev, ki so se brez prevelikega prepičanja razleteli deloma med demokščane, deloma pa med skrajne desničarje. Ali se bodo ti sredinci odločili za ljudsko fronto?

Med demokščani se vendar res nekaj dogaja

O priliki govorice o reorganizaciji demokščanskega tajništva so bile potrjene tudi vesti o sporu v demokščanskih vrstah. Znano je, da je na zadnjem demokščanskem kongresu v Benetkah dosegla levo usmerjena opozicijska skupina Dossetti-Fanfani zelo velik uspeh. Takrat je bil izvoljen za strankinega tajnika Taviani, ki se ni strinjal z izločitvijo opozicijske skupine iz strankinega vodstva. Spor je prišel do vidnega izraza o priliki sestavljanja zadnje De Gasperijeve vlade, kateri so demokščanski opozicionarci odrekli zaproseno podporo. Taviani ni uspel s svojimi posredovalnimi poskusi in je to nazadnjem zasedanju vodstva (ki je bilo

preteklo nedeljo v Rimu) odločno grajal. Spor je globlje narave, ker zadeva — slično kot pri socialistih — politično in ideološko smer vladnega delovanja; opozicija se ne strinja n. pr. z gospodarskimi načrti ministra Pelle in s socialno politiko celokupne vlade. Taviani je zato odstopil, da omogoči smotnejšo sestavo strankinega tajništva, čemur naj bi v kratkem sledila tudi poravnava spora v strankinih vrstah.

Govorijo, da prevzame Taviani-jevo mesto sedanji prosvetni minister Gonella. Opozicija Gonelli ne bo nasprotovala. De Gasperi želi, da bi Gonella zapustil ministrske posle in se ves posvetil strankinemu organizacijskemu življenju; temu pa Gonella nasprotuje, ker bi rad osebnostno spravil pod streho zakon o šolski obnovi, ki je v glavnem že izdelan, zato bo verjetno časovno dovolj prosvetno ministrstvo in strankino tajništvo.

Vladno delo

Pozornost vlade je bila v zadnjem tednu obrnjena v glavnem na zunanje politične dogodke. Zunanji minister Sforza je na zadnji seji vladne izjavi, da bo zavzel do jugoslovanske vlade nepopustljivo stališče glede tržaškega vprašanja. Zanimive so tudi De Gasperijeve izjave na kongresu evropskih katoliških političnih in prosvetnih organizacij; italijanska vlada je namreč mnenja, da ERP gospodarski obnovitveni načrt ne bo rešil Evrope in niti ne prispeval k evropskemu združenju. De Gasperi je ravno tako grajal sebično angleško finančno in gospodarsko politiko, ki ovira obnovno gospodarstva zahodnih evropskih držav.

Čilski predsednik predlaga demokratsko internacionalo

Čilski predsednik Gabriel González Videla, ki se mudi na obisku v Združenih državah, je govoril v Ameriški časnikarskem krogu in v svojem govoru poudaril potrebo po ustanovitvi »demokratske internacionale med predstavništvimi vladami na svetu, ki naj zaustavi sirjenje mednarodnega komunizma«.

Videla je izjavil, da je »neizbežna dolžnost« demokratskih voditeljev, da se združijo za preprečitev gospodarske in socialne negotovosti, ki predstavljata rodovitna tla za širjenje komunističnega diktatorstva. Nadalje je izjavil, da so potrebni obrambni ukrepi proti revolucionarnemu delu hlapcev totalitarne samovlade, predvsem pa konstruktivno delo proti takim prilikam, ki pospešujejo komunizem.

SLOVENSKA DEMOKRATSKA ZVEZA za STO vabi na

občni zbor,

ki bo v nedeljo 23. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne v Trstu, v ulici Machiavelli 22-II.

DNEVNI RED:

1. — Poročilo predsednika
2. — Poročilo tajnika
3. — Poročilo blagajnika
4. — Poročilo o delovanju krajevnih organizacij SDZ in njihovi predlogi
5. — Razprava o poročilih in njihov sprejem
6. — Sprememba pravil
7. — Volitev odbora in nadzornišva
8. — Slučajnosti.

Dostop imajo samo člani SDZ z vabilom. Vsak član lahko zastopa s pisnimim pooblastilom pet članov v smislu člena 15 pravil.

Za razširjenje demokratskih idej

V Washingtonu se je začela 13. aprila konferenca narodnega odbora Združenih držav za vzgojno, znanstveno in prosvetno organizacijo Združenih narodov (UNESCO). Konferenca bo trajala tri dni. Na konferenci sta med drugimi govorila tudi senator William Benton, bivši pomočnik zunanjega ministra za javne zadeve in sedanji pomočnik zunanjega ministra za javne zadeve in sedanji pomočnik zunanjega ministra Edward W. Barrett. Senator Benton je poudaril, da morajo Združene države ustvariti v svoji zunanji politiki »peto točko«, ki bo upoštevala, da je centralno vprašanje našega časa duhovnega značaja in da je bistvo današnjega spora borba za osvoboditev duha in človeškega rodu.

Tudi kongres industrijskih orga-

nizacij, na obeh velikih ameriških delavskih skupin, je pozdravila predlog ameriškega senatorja Williama Bentina, po katerem naj bi Združene države sprejele »Marshallov načrt ideja« za pospeševanje miru.

Philip Murray, predsednik CIO, je namreč poslal Bentonu pismo, v katerem izjavlja, da je 6 milijonov članov te organizacije za navedeni program.

Nedvomno je, da leži problem sedanjih razdvojenosti sveta na duhovnem področju. Dokler ne bodo vse, tudi velike države, v svoji politiki dosledno izvajale vse, kar idejno zagovarjajo, dotlej bo komunizem še vedno uspeval. »Marshallov načrt ideja« bi lahko v tem pogledu opravił zgodovinsko delo.

Uradni jugoslovanski podatki o izidu volitev na B področju STO-ja

V vsem istrskem okrožju je bilo 42.064 volilnih upravičencev; glasovalo je 37.963 volivcev ali 90,39 odstotkov.

V koprskem okraju je bilo vpisanih volivcev 27.996. Glasovalo jih je 24.292 ali 86,77 odst., in sicer: za Slovansko-italijansko ljudsko fronto 21.464 ali 88,36 odst.; za Socialistično stranko STO-ja 414 ali 1,7 odst.; za Krščansko socialno skupino 278 ali 1,14 odst.; neveljavnih

glasovnic pa je bilo 2.136 ali 8,8 odst.

V bujskem okraju je bilo vpisanih volivcev 14.068. Od tega številca je glasovalo 13.671 volilnih upravičencev ali 97,25 odst. Za Slovansko-italijansko ljudsko fronto je glasovalo 12.487 ali 91,28 odst.; neveljavnih glasovnic pa je bilo 1.184.

V vsem istrskem okrožju je tako dobila Slovansko-italijanska ljudska fronta 33.951 glasov ali 89,29 odst.

Ustavne izpremembe v Jugoslaviji

Posnemamo iz krajevnih časopisov vest, da bo baje novo izvoljeno jugoslovansko Narodno predstavništvo izvedlo važne ustavne izpremembe.

Iz Beograda se je namreč izvedelo, da bo uklenjen Prezidič. Njegovo vlogo naj bi prevzel novi predsednik republike, maršal Tito. Kardelj bi po teh vesteh prevzel predsedništvo vlade, nenadoma odpoklicani dosedajni poslaniki Jugoslavije v Washingtonu pa bi napredovali za zunanjega ministra.

Vsekakor je sprejeti te vesti z velikim pridržkom, čeprav ni izključeno, da odgovarjajo dejanskim nameram. Najbolj neverjetno, a v primeru uresničenja najbolj značilno pa bi bilo imenovanje sopotnika Save Kosanovića za zunanjega ministra.

Izjave Petra II. o Trstu

Peter II. Karadjordjević je dal predstavnikom španskega tiska v Madridu načelno izjavo o položaju in bodočnosti Trsta, iz katere poznamo: »Trst bi bil koristen, toda ni neobhodno potreben niti Jugoslaviji, niti Italiji. Potreben pa je vsem državam zaledja, in to svojo nalogo bo najbolje izvrševal kot mednarodno mesto«. Zatem je predlagal, da bi v Trstu lahko bil sedež Združenih narodov ali pa vsaj ene izmed njihovih podružnic.

Novi ameriški zakon o razseljenih osebah

Ameriški tisk se zelo pohvalno izraža o novem ameriškem zakonu o razseljenih osebah, ki ga je ameriški senat po dolgem odlašanju vendar le sprejel. Ameriški listi skoro popolnoma soglasno zahtevajo, naj čimprej odpravijo nekatere malenkostne razlike med načrtoma reprezentančne zbornice in senata, ter poziva kongres, naj čimprej odobri omenjeni zakonski osnutek.

»New York Times« piše ob tej priliki: »Združene države bodo šele zdaj dobile primeren zakon o nesrečnem vprašanju razseljenih oseb, ki muči svet že od konca vojne sem. Najvažnejše točke novega zakonskega načrta so naslednje:

1) Novi načrt dopušča, da se sme izseliti v Združene države novih 129.000 beguncev. Dosedanji zakon določa, da se sme naseliti v Združene države 205.000 beguncev. Novi zakonski načrt je podaljšal dosedanji rok za naseljevanje še za eno leto.

2) Novi načrt je odstranil zahtevo starega zakona, ki določa, da

mora biti med begunci, ki se smejo naseliti v Združene države 40 odstotkov pripadnikov baltskih narodnosti in da mora biti vsaj 30 odstotkov beguncev kmetov.

3) Po starem zakonu so mogli sprejeti za naselitev v Združene države le tiste begunce, ki so zapustili svoje države pred 22. decembrom 1945. Novi zakon je podaljšal ta rok do 1. januarja 1949. S tem je dal novim tisočem žrtev verskega in političnega preganjanja možnost preselitve v Združene države.

Važno in zanimivo pa je omeniti tudi to, česar senat ni sprejel v ta predlog. Tako je na primer prepovedal, da bi se lahko preselili v Ameriko tudi begunci nemške narodnosti.

Objavljamo to mnenje, ki bo nedvomno zanimalo precejšen krog naših čitateljev.

Širite „DEMOKRACIJO“

Vesti s Tržaškega

Pregledajte nove volivne spiske

Obveščamo volivne upravičence, da so novi volivni spiski na vpogled do konca tega meseca na tržaškem anagrafskem uradu v ulici Sanitá.

Slov. prosvetna matica

Odbor SPM vabi člane in prijatelje na redni prosvetni večer, ki bo v torek 25. aprila ob 20. uri v društvenih prostorih v ul. Machiavelli 22-II.

Po krajšem sporedu izbranih prosvetnih filmov bo predaval dr. Edvard Pogačnik o socialističnem gospodarstvu.

Prvi nastop gojencev Glasbene šole SPM

V torek, dne 4. aprila t. l. je bil prvi nastop gojencev Glasbene šole SPM v šolskih prostorih. Stari gojencev in prijatelji mladine so napolnili dvorano, v kateri je kmalu zavladalo prisrčno in iskreno družinsko praznično razpoloženje. Spored, ki se je stopnjeval avzval od začetniške pa do zrelejših stopnje, je bil izvajan po štiri in dvajsetih gojencih sledečih instrumentalnih oddelkov: klavirja 14 gojencev, violine 6, trobente 1 in harmonike 3 gojenci.

Vsi gojenci od začetnika pa do onih višje stopnje so očitovali brez razlike smotno in solidno znanje ter sodobno instrumentalno šolo. Disciplinirani v tehniki, ritmu in prednašanju skladb je bila vidni pečat onih večih rok, ki vodijo te nadebudne šolarje. Nekateri so pokazali prav izredno glasbeno nadarjenost in so neprisilovano prenečali prisotne poslušalce, ki so z iskrenim ponosom sledili celotnemu sporedu in nagradili marljivo gojence z zasluženim priznanjem. Bil je to zares dogodek, ki nam bo ostal v trajnem spominu.

Druga skupina 20 gojencev pa nastopi v četrtek 27. aprila ob 20. v prostorih SPM v ul. Machiavelli 22. Vabljeni stari in ljubitelji glasbene mladine.

Atentat na Slov. dijaški dom v Trstu

V noči od 16. na 17. april so »neznanec« napravili bombni atentat na slovenski dijaški dom v Trstu. Privozili so mimo doma v ulici Buonarrotti in odvrli bombo, toda slabo so premerili razdaljo, tako da je bomba padla na vrt namesto v spalnico, kjer so počivali najmlajši — nižješolci. Vsaka beseda je odveč.

Srečna Vam pot, gospod profesor

Veliko razburjenje je vladalo v soboto zvečer na tržaškem glavnem kolodvoru. Na stotine ljudi je čakalo na vlak, ki je peljal izseljenice v Bagnoli in od tam v Avstralijo.

Med množico je bila skupina 20 mladih ljudi: bili so v tistih čudnih letih, ko ne veš, če bi rekli, da so še otroci ali da so že odrasli: njihova starost je nihala med 13. in 15. letom: deklice in dečki. Ko je vlak dospel so vsi pričeli ihteti.

Nekdo mi je začel pripovedovati njihovo malo tragedijo. Studentje so slovenske trgovske šole. Ob prvih popoldanskih urah so šli trumoma (bilo jih je okrog 50) na zbirališče IRO-a, da bi pozdravili svojega profesorja, ki je odhajal v Avstralijo. Niso jih pustili do njega in hoteli so jih odgnati. A mali ljudje, ki niso več otroci, pa tudi odrasli še ne, se niso pustili ugnati. Začeli so protestirati in vpiti, da hočejo videti svojega profesorja. Ko so videli, da ni bilo drugega izhoda, so jim ugodili. Kar ni uspelo

nobeni materi, je uspelo njim z njihovimi mladimi oblikami obrazi: samo njihovega profesorja je bilo dovoljeno priti tik pred odhodom vlaka iz zbirališča IRO-a.

Vlak je odpotoval proti glavnemu kolodvoru. Ob morju je počasi spihaj; mladi fanje in dekleta so ga spremljali. Profesor je bil na oknu ter pozdravljaj svoje učence.

Pritekli so na glavni kolodvor pred vlakom, čakali so mirni in tihi, kot da ne bi razumeli krute usode, ki jim hoče odtrgati profesorja. Ko je vlak dospel in so zagledali profesorja na oknu, so začeli na glas jokati. Tako so jokali, da smo jih morali odstraniti, da ne bi videli, da so tudi nam stopile solze v oči. Preden so odšli, zadnji opomin profesorja: »Otroci, ne pozabite, da ste Slovenci«.

Sli so, mirni, tihi, kot usoda. Ni profesorja — do danes —, ki bi ob svojem odhodu bil deležen tako prisrčnega slovesa.

Gospod profesor, ta pozdrav odtehta vse bridkosti, ki ste jih morali pretrpeti s strani onih drugih »malih« ljudi, ki so bili stari po letih, a mali po srcu in duši.

Profesor Olip, srečna Vam pot!

Pogreb msgr. A. Cinka

Dne 13. aprila je bil na Opčinah pogreb msgr. Andreja Cinka, openskega župnika in dekana v pokopju. Pokojni monsignor je preminul 12. aprila v visoki starosti 80 let. O grobna udeležba Opencev in okolčanov na pogrebu je dokazala veliko priljubljenost, ki jo je msgr. Cink užival na Tržaškem. Tudi stanovski tovariši so ga v častnem številu spremili na zadnji poti.

Iz Nabrežine

Dne 13. t. m. je predaval v naši kinodvorani g. dr. Drnovšek o velikem mislecu in politiku T. G. Masaryku. V lepih besedah je g. predavatelj podal življenjsko sliko velikega pokojnika, očeta bratskega češkega naroda.

Hvaležni smo g. dr. Drnovškemu, da nas je iznenadil s tako lepim predavanjem. Predavanje je poslušalo 45 oseb.

Dne 27. t. m. (četrtek) ob 20. uri in 30 minut bo predaval v isti dvorani g. prof. Rudolf o potovanju v osrčje Afrike. Predavanje bo oživljeno z lepimi skopičnimi slikami. Na zanimivo predavanje vabimo vse prijatelje naše prosvete. Vstop je prost.

Določbe o prenosu denarja

Na podlagi ukaza ZVU št. 38, se poveča vsota denarja, katerega smejo nesti s seboj potniki »bona fide«, ki zapuščajo področje italijanske lire, od 10.000 lir na 30.000 lir. Ta ukaz, ki se nanaša na anglo-ameriško področje, je posnet po sličnem že veljavnem zakonu v Italiji.

Novi ukaz št. 39 nadalje določa, da sme imeti to vsoto v bankovcih, ki niso večji od 1.000 lir, v smislu določb, ki jih je izdal finančni oddelek.

Prispevki za sklad socialne solidarnosti

Višino prispevkov za »Sklad socialne solidarnosti«, ki je bil ustanovljen z ukazom št. 462 od 11. septembra 1947, določa za leto 1950 ukaz ZVU št. 35, ki je bil pred kratkim podpisan.

Po določilih ukaza št. 35 bodo delodajalci plačali za Sklad socialne solidarnosti 3 odst. od plače, a delojemalci bodo prispevali z 1,5 odst. svojega zaslužka. V primeru, da poljedelce najame dmlarja bo gospodar plačal skladu 14,24 lir, a delavec 7,12 lir.

Titove izjave dopisniku „Timesa“

(Nadaljevanje s 1. strani)

čevati visoke cene in živeti v stalnem pomanjkljivosti — in teh je mnogo — podporo zahodnih sil, ne samo ker se pogumno upira sovjetskemu napadanju, temveč tudi zaradi tega, ker tvori kot taka še edino vez med dvema deloma sicer tako ostro razdeljene Evrope. Dokler ta vez obstoja, je razbitje Evrope nekaj manj kakor popolno in vse dotlej živi lahko vsaj slabotno upanje v boljšo ureditev. Za to »slabotno upanje« bodo Angličje torej sedanjo jugoslovansko vlado podpirali.

V splošnem lahko rečemo, da dokazujejo navedeni članki »Timesa« dobro poznavanje razmer in trezno, razumljivo, zelo diplomatsko poravnavo, neposrednim angleškim koristim odgovarjajočo, in v ljudno izraženo sodbo. Po mnogih neresnostih, ki jih je svetovni tisk že dobil izpod peresa raznih tujih dopisnikov je to vsekakor velik napredek.

Kar se tiče bodočnosti sedanje jugoslovanskega režima ni »Times« tako prepričan kakor Tito. Po njegovem je »bodočnost Jugoslavije kot neodvisne komunistične države v razdvojeni Evropi še vedno temna«.

Ne glede na koristi ali škodo, ki jih sedanji komunistični režim prinaša jugoslovanskim narodom, ne glede na njegovo negotovo bodočnost, pa smatra »Times«, da »zasluži jugoslovanska vlada kljub vsem

Akcijski odbor za obrambo Svobodnega trž. ozemlja

Komunistična partija STO - ja ni dosledna

Komunistična partija STO-ja komunistične struje je na sestanku svojega Centralnega komiteta z dne 14. t. m. zavzela svoje stališče o tržaskem vprašanju. Podrobnejša pojasnila k tej resoluciji je podal njen glavni sekretar Vidali na konferenci tiska dne 15. t. m.

Njeno stališče izgleda kratko tako: Komunistična partija vztraja na stališču, da se morajo določiti mirovne pogodbe z Italijo, ki se nanašajo na STO, spoštovati ter zahtevati imenovanje guvernerja, in to zaradi tega, da se združita obe coni, da se odstranijo s tega ozemlja anglo-ameriške in jugoslovanske vojaške enote in da se s tem odpre pot vsaki drugi boljši rešitvi. Če se velike sile v Varnostnem svetu ne bi spopadle glede imenovanja guvernerja, predlaga kot skrajni poskus, da bi se preprečilo mešetarjenje s STO-jem med Jugoslavijo in Italijo, izvršitev plebiscita v obeh conah pod učinkovito kontrolo.

Bolj podobna pojasnila, kakšno stališče bo zavzela komunistična partija po eventualnem imenovanju guvernerja, je podal Vidali na konferenci tiska. Dejal je: »Če bo ova situacija zadovoljila vse, bo lahko ostalo pri tem (namreč pri ohranitvi STO-ja), v nasprotnem primeru se bo lahko zahtevala drugačna rešitev, oz. ravno v tem primeru bi postalo aktualno vprašanje plebiscita.

Kakšno stališče ob njegova partija zavzela ob predlaganem plebiscitu, o tem se Vidali ni izjasnil. Dejal je, da bo o tem sklepala po izvršeni diskusiji med članstvom.

Tako izraženo stališče komunistične partije pušča dejansko odprto vse možnosti, tudi rešitev vprašanja Svobodnega tržskega ozemlja s tem, da se to ozemlje priključi Italiji. To možnost si je pustila partija odprto s stališčem, da mora po imenovanju guvernerja Svobodno tržsko ozemlje, takšno kot je bilo ustanovljeno z mirovno pogodbo, zadovoljiti vse prebivalstvo. Ker je ta možnost bolj malo verjetna, polaga komunistična partija očitno poseben poudarek na drugo, kot pravi, boljše rešitev, oziroma na plebiscit.

S to resolucijo in s takim stališčem komunistična partija ni koristila stvari Svobodnega tržskega ozemlja in tudi ni ostala dosledna svojim zahtevam, da se mirovna pogodba z Italijo mora spoštovati.

Očitek, da se pod predlogom boljše rešitve tržskega vprašanja misli na vrnitev STO-ja Italiji, ki naj bi se izvedla s plebiscitom, je bil v naši javnosti že večkrat postavljen. Ta domneva je vsekakor dopustna, vsaj dokler komunistična partija STO-ja končno ne pojasni, kako si prav za prav zamišlja to boljše rešitev.

Med prve pogoje, da se STO ohrani in popolnoma realizira, spada vsekakor gotovost za vse prizadevanja, da ne bo njegov obstoj niti v bodoče ogrožen. V tem oziru je nejasno in v bistvu sumljivo stališče druge največje stranke na STO-ju stvar končne ustvaritve STO-ja resno kompromitiralo. Danes ni več dopustno nikako slepomišljenje. Danes je vsaka stranka dolžna tudi napram lastnemu članstvu glede vprašanja Svobodnega tržskega ozemlja zavzeti jasno in nedvoumno stališče.

Naj glede predlaganega plebiscita pred imenovanjem guvernerja, ali pa potem, pribijemo: Razpisati plebiscit na STO-ju pred imenovanjem guvernerja pomeni grobo kršitev mirovne pogodbe in te pravice nima niti Varnostni svet, niti anglo-ameriška in jugoslovanska vojaška uprava, ker tega mirovna pogodba enostavno ne dopušča.

Po imenovanju guvernerja pa bo moral guverner kot zaupnik in predstavnik Varnostnega sveta, ki je dolžan skrbeti brezpogojno za celovitost in neodvisnost STO-ja, vsak poskus, ki bi imel namen spremeniti mednarodno-pravni položaj STO-ja, že v kalu preprečiti.

Zato se z neutemeljenimi predlogi o plebiscitu samo bega tržsko prebivalstvo, ker služijo zgolj propagandne svrhe in so brez vsake stvarne podlage.

Zahteva po plebiscitu postavlja hkrati na glavo vsa določila mirovne pogodbe o STO-ju. Ne more se dosledno spoštovati mirovno pogodbo in istočasno predlagati mere, ki so z njenimi določili v najostrejšem nasprotju! Določila mirovne pogodbe se ne morejo braniti samo delno, mirovno pogodbo je treba braniti kot celoto.

V tem oziru komunistična partija očitno ni upoštevala v polni meri niti dejstva, da mirovna pogodba, taka kot je, nosi tudi podpis Sovjetske zveze.

Iz tajništva Akcijskega odbora za obrambo Svob. tr. ozemlja

Jelinčičeva neznačajnost in Kukanjeva previdnost

»Primorski dnevnik« od 4. t. m. je prinesel poročilo s kongresa tako imenovane Osvobodilne fronte in s tem tudi šlevo »tovariša« Jelinčiča na naš račun. Temu možičku nekaj leži na vesti, ker se silno rad enkrat na leto zadere v nas in v bivšo politično organizacijo primorskih Slovencev »Edinost«. Zmerja in zmerja ter pravi, da »Edinost« ni bila za nič. In se skuša postavljati v vrste starih komunistov ter zavrača vse svoje stare lastnosti in politična, socialna, ideološka ter filozofska prepričanja. Ob raznih prilikah smo že povedali, da je bil Jelinčič nekoč v vrstah onih slovenskih narodnjakov »Edinševca«, ki so se pod fašizmom uprli in šli v zapor. Tudi smo že povedali, da je bil Jelinčič prepričan četrnik od marca 1. 1944, ko je še nosil četniško brado. Ko pa je bradat četnik Jelinčič zavohal, da so (on se je takrat boril samo z brado...) četniki v nemilosti zaradi političnih spletk in kratkovidnosti zahodnih sil in da utegejnosti priti na površje in na oblast komunisti, je svojo bradico ostrigel in hkrati »spoznal«, da mora »še pravočasno spregledati in sprevideti, da se reši pred komunizmom.

Politično je bil Jelinčič vnet nacionalist in strupen sovražnik komunistov in fašistov. Obojeval je vsakega jugoslovanskega nacionalista in opravičeval tudi razne diktatorske ukrepe in režime, v kolikor so bili nacionalistični. Komuniste pa je sovražil najbolj.

V zaporih pod fašizmom so naši obsojenci prišli nujno v razpravljanje o raznih političnih, socialnih in gospodarskih doktrinah ter naukih. Nacionalist Jelinčič je s prepirom zabranjeval vsakomur, da bi se sploh kaj govorilo o kakih levičarskih tendencah. To bo znal najbolje povedati delavec Spangar sam, ki se je večkrat prav zaradi tega z Jelinčičem spril.

Jelinčič sedaj rad kliče na dan ime komuniste Regenta in ga nekako poveljuje, da bi se mu prikupil. Takrat pa je lizal pete vsakega »Edinševca« od dr. Vilfana do dr. Coka in dr. Cermelja.

Komunist Ivan Regent nima kaj opraviti pri povdigu našega narodnega odpora proti fašističnemu zatiranju od leta 1928. sem. Toda Jelinčič, ki je slučajno srečal Regentovo ime v zvezi z organizacijo TIGER (Trst - Gorica - Reka), se mu priljuje, da bi se prikupil Partiji, sedanjim gospodarici njegovega mišljenja in življenja.

Edino navidezno nesoglasje mladih »Edinševcev« s staršima je bilo v tem, da je bil v začetku fašistične diktature dr. Vilfan (oče) za nekoliko bolj miren, ne pa za odločen in živahen odpor Slovencev v Italiji. To je za dr. Vilfana povsem opravičljivo, saj je kot predsednik mednarodne zveze manjšin nujno veroval v moč Društva narodov.

Sicer pa je prav »Edinost« izoblikovala narodne heroje in mučenike, kot so Gortan, Marušič, Bidovec, Valenčič, Miloš in drugi. Celo Spangar in njegovi ožji kraki prijatelji iz takratne borbe so nastopili že pred drugimi, ko nekoga Jelinčiča še poznali niso!.

Očitek »Edinševca«, da so se hoteli povezati s fašisti tudi leta 1937 je podlost najnižje stopnje, ki si jo mora samo »tovariš« Jelinčič izmisliti zato, da bi bolj povzdignil samega sebe. Pri tem pa hiti naj-

manj ne pomisli, da smeši samega sebe. Ze na razpravi pred posebnim sodiščem v Rimu je namreč decembra 1941. Jelinčič izjavil in trdil, da se Slovenci v Italiji ne borimo proti fašizmu, ampak zahtevamo samo naše kulturne in narodne manjšinske pravice. Silil je, da bi za njim dali take izjave še drugi soobtoženci. Pa čeprav so take izjave imele samo namen prevarati sodnike, zakaj se potem danes Jelinčič pere in očita drugim kot greh to, kar je sam storil?

Po beograjskih dogovorih od marca 1937 so mnogi Slovenci pri nas verovali uradnim izjavam, da bomo dobili nekaj pravic, recimo šol, kulturnih krožkov itd. To je razumljivo, saj je Mussolini začel izpuščati naše ljudi iz zaporov in iz konfinacije. Jelinčič se sprva ni hotel podvržeti formalnosti, da bi napisal prošnjo za izpust iz zaporov. Potem pa se je premislil in »prošnja« napisal. Obljubljamo Jelinčiču, da bomo to njegovo »prošnja« poiskali v arhivih, da jo pregledamo, ker se o njeni vsebini govorijo marsikaj.

Dvakrat je torej Jelinčič hočes, nočes klonil pred fašizmom, pa naj se izgovarja kakor hoče! Sedaj pa še nekaj bolj resnega. Ob pojavu fašizma v naših krajih, med letom 1921 in 1924, so fašisti nekje v hribih na Podmelskem napadli ali celo dali zapreti nekaj slovenskih komunističnih volivnih propagandistov. Nekaj neljubega se je komunistom takrat od strani fašistov pač pripetilo. Vprašamo »tovariša« Jelinčiča, ali on kaj ve o tej zgodbi? Samo to vprašanje, jasno in gladko: da ali ne! Na jasen odgovor mu bomo zastavili zopet jasno vprašanje.

Predno je padel v zapore in dokler je bilo možno kako delovanje med narodom, je Jelinčič zagovarjal na Goriškem takratno (prvo) Vebrovo filozofijo, katero je propovedoval v slogu, ki ga pripristo ljudstvo ni moglo razumeti. V ostalem pa je zagovarjal obstoj in nastanek velikih kmetijskih posestev, kot pravo »nujnost« za nas Slovence, da bomo imeli vsaj nekaj kmetijske »buržoazije« in celo aristokracije. Ravno tako je zagovarjal trgovce, ki so — je trdil — nekaj steber slovenskega kapitalizma.

Danes Jelinčič pljuje na vso to svojo preteklost, zato ker je na vladi v Beogradu Tito namesto kralja Petra. In zopet je klonil pa pred komunizmom! Mi demokrati pa smo vsi prav globoko uverjeni, da bi bil Jelinčiču prav lahko pljunuti tudi na svoje sedanje komunistiziranje, če bi se zgodilo, kakor se bo gotovo zgodilo, da komunizem vrag odnese.

Naziva se za profesorja. V kolikor nam je znano tega naslova še ni dosegel. Morda mu ga komunisti priznavajo, kot »častnega« za njegovo sedanje »zaslug«. Kljub temu pa so ga leta 1945 vrgli iz Prosve pri PNO, kot nezmožnega. Danes utegne biti že zgrajen...

Tudi dr. Kukanja se je obregnil ob nas. Toda »tovarš« dr. Kukanja je »tovariš« samo na pol. Bolj inteligenten kot Jelinčič, se ne spušča v prostače izlive proti bivši lastni politični organizaciji in prijateljem. On dobro ve, kje osel na ledu lahko zdrzne. On ne trobi v rog kot Jelinčič: »Glejte me, včeraj sem bil tudi jaz tak umazanec in narodni »izdajalec«, kot si ti ljudje okoli »Demokracije«. Toda danes sem svoj novej kljun skril v pesek in

(Konec na 4. strani)

Na meji dveh svetov

Delavcu delavnico in izdelke

»Mi demokrati dobro razumemo položaj delavca in vseh onih, ki so odvisni od lastnega dela in zaslužka, da preživijo sebe in svojo družino. Mi vemo, kaj pomeni ostati brez dela in kruha kar čez noč! Kdo pa je tako nečloveški, da ne urne solze že ob sami misli, da so delavske družine brez kruha, brez strehe, brez utehe in zdravila? Samo vi komunisti nimate usmiljenja do tistih ubogih brezdomcev in revežev, ki niso komunisti. Taki tpini se vam ne smilijo. Mi demokrati pa čutimo usmiljenje do vseh, ki so brez kruha, tudi če ne verujejo v svet, ki ga mi pojmujejo in razumemo.

Mar mislite, da mi demokrati ne poznamo bridke zgodovine delavcev, ki so včasih morali delati po šestnajst ur dnevno, da so zaslužili nekaj leče za prehrano; usode nosečih žen pa doječih mater, ki so v tovarnah padale od onemoglosti; usode devetletnih otrok, ki so pod bičem, ki ga še danes hranijo v muzeju v Bruslju na Belgijem, delali po štirinajst ur dnevno in trpeli, namesto da bi dobili nekaj šolske izobrazbe in imeli nekaj vsega razvedrila predno dozoriijo za življenje? Krivice, ki jih je delavski razred trpel na svetu, so nam demokratom tako pri srcu, da hočemo delavca povzdigniti na časten položaj zaslužnega moža, ne pa podražiti ga, kakor je bil podraževan takrat, ko je bil v Egiptu, v Rimu, v Atenah in drugod brezpravno bitje in predmet trgovine kot blago - suženj. Tudi vi komunisti ga hočete podražiti. Vaš kolektivizem, ki se vodi in izvaja po normah, ki nimajo niti sledu po prostu sklenjeni delavski pogodbi, je pravo zaslužnjevanje delavca, uklenjenega v železne okove vaše zmote. Te norme so narekovane od Partije, vsemogocene gospodarice nad človeškim bitjem v komunističnem svetu. Delavec ne sklepa — pri vas — in ne more ugovarjati, da mu zasluček ne zadostja. Vi dobro veste, da je bilo že leta 1932 v sovjetski Rusiji hkrati po dve sto tisoč delavcev obsojenih tudi na dvanajset let prisilnega dela, ker so se drznili v tovarni ugovarjati proti preizkušni plači. To so mi vaši tovariši, ki so bili tam, sami povedali. Rekli so, da se bodo že naučili, kaj se pravi ugovarjati v vašem režimu, ki zna samo določiti koliko hrane človeku zadostuje, da lahko živi in dela. Hkrati pa ugovarjate in kričite proti kapitalistu, češ da izkorišča in vije kri delavcev, čeprav plačuje danes on navadno več kot vaši režim!

Iztrebimo vse izkoriščevalce in krvosese

Sodobna naloga in potreba človeštva je izboljšanje gospodarskega položaja v duhu in po načelu enakopravnosti. Narava sama zahteva, da ima vsako človeško bitje svoj kos kruha. Zato je treba neusmiljeno iztreti vse izkoriščevalce in krvosese! Največji izkoriščevalec in krvosese pa utegne biti ravno država, kadar ima na krmlilu ali fanatiki ali pa napihnjence po vzoru raznih lažideologij o načelovku.

Fanatiki ste v tem primeru vi komunisti, ki hočete podražiti vse, tudi človeka in njegove misli ter čustva.

Pridnežje in skrbnejše, ki so ravno tisti, ki vodijo svet naprej, obdari narava s posebnimi nagradami, npravnega in gospodarskega značaja, ki jim jih vsi, tudi vi komunisti, priznavamo. Saj silite naprej skoro izključno z raznimi nagradami za »udarnike«, kakor vi imenujete najboljše in najpridnejše delavce, ki presežejo predpisano normo.

Dokler živite v našem demokratičnem svetu, zahtevate, da mora biti vsako delo plačano. In štrajkate ne toliko z namenom, da dosežete boljše plačo, kolikor da uničite vse gospodarski ustroj te družbe in paralizirate njeno življenje. Ko pa ste na vladi, delate delavcem tiste minimalne plače, ki jih danes nobena kapitalistična država na svetu ne pozna več! Najpridnejši v obstoječi zapadni demokratični družbi so za vas izkoriščevalci in krvosesi, ker si nekaj prihranijo in s prihranki napredujejo. Pri vas pa gre vse v korist komunistične partije. »U d a r n i k o m « vržete nekaj priboljška, ki utegne trenutno utešiti njihove življenjske potrebe.

Vi nočete in ne morete dovoliti, da bi bili nekomunisti, ki tvorijo ogromno večino vsega naroda, telesno krepki in duševno močni ter da bi imeli nekaj gospodarske in telesne moči ter zmožnosti, ker dobro veste, da bi se vam sicer lahko uprli! Zato jim vzamete prav vse te zmožnosti, da jih laže krotite. Poleg tega pa vam jamči oblast vaš do skrajnosti rafiniran policijski aparat.

Delavec je torej na slabšem pod komunizmom kot pa pod kapitalizmom. V kapitalističnem režimu ima vsaj toliko prostosti, da lahko štrajka. Pod komunizmom pa pomeni štrajk dvanajset let prisilnega dela, če ne tudi smrti!.

V kapitalističnem sistemu imamo najhujši pojav: krizo in z njo brezposelnost. Ta je za delavca smrtonosna bolezen, ker ga vrže neusmiljeno na beraško palico in vzame kruh njemu in družini. Razna socialna zavarovanja in podpore brezposelnim ublažijo položaj delavca le deloma!

Mi slovenski demokrati želimo in hočemo, da postane delavec solastnik obrata, v katerem deluje, in gospodar svojih izdelkov. Delavska zadruga — podjetje. Mi vemo, da je vsakdo rad neodvisen in da je tak človek gotov svojega življenja in svoje bodočnosti! Pa tudi bolj zadovoljen in srečen. Čemu državna podjetja, rudniki, železarne itd. itd.? Vse delavcem v roke! Med delavce štejemo, to sami priznavate, da je prav, tudi inženirje in industrijske vodje.

(Konec na 4. strani)

GLASBENA ŠOLA Slovenske prosvetne matice

priredi

v četrtek 27. aprila ob 20. uri v šolskih prostorih v ulici Machiavelli 22

drugo produkcijo gojencev

Nastopila bo skupina 20 gojencev vseh oddelkov šole.

Vabljeni starši in ljubitelji glasbene mladine!

Ravnateljstvo šole

Gregorič Stepančičeva;

ŠKEDENJ nekdanj in danes

Ne bom razpravljala o prvotnosti Skedenja izza dobe, ko je dobil svoje ime po škofijskih škednjah, ki so se nekoč raztezali od škofijskega letovišnega bivališča vse doli do morja; ne bom omenjala posebnosti niti iz onega časa, ko je naš vasi morda sam škof iznašel nadevek Sylvula — ki v latinščini pomeni gozdček, ker je v takratnem času bil ves hribček obrasčen s hrastovjem, brestjem, divjim kostanjem, platanami in lipami. — Moje peró naj s skromno potezo očrta samo dobo izza prve svetovne vojne, ko je bil Skedenj še močno narodno zaveden, ko je bilo v naši vasi veliko število dušev, ki so med seboj spoznavno tekmovala, katero se bo s svojimi javnimi nastopi temeljiteje izkazovalo. Vsi številni člani so se čutili med seboj povezane v narodnem sorodstvu in slogi! Vsakdo se je zavedal dolžnosti, da kakor si mora »govoriti« s prijetnostjo in milobo lastni dom, enako mora čutiti v sebi narodno dolžnost, krepiti in čislati društvo, kateremu pripada. Vsak družnik je pazil, kako bi se pokazal vrednega člana kot živ deleč naroda.

Pomaknem se sedaj z mislimi za pol stoletja nazaj, namreč v leto

1896, ko so se že vsi kraji spodnje tržske okolice podvzrli, da so si preskrbeli otroške vrtnice, ki jih je vzdrževala Ciril Metodova družba v Ljubljani. Samo Skedenj si je ni mogel izposlovati slične narodne trdnjave, kajti blagajna CMD je bila že tako izčrpana, da ni mogla, niti smela si naložiti v nadaljnjo breme ustanovitve novega otroškega zavetišča. Takratni odborniki Ciril Metodove družnice v Trstu pokojna Maša Gromova in Milka Mankočeva sta si sicer mnogo prizadevali ustanoviti otroški vrtec v Skednju, a to dolgo ni bilo možno, saj sta imeli na razpolago samo vrtnarico Dragico Gregorič in tudi ni bilo mogoče dobiti za vrtec odgovarjajoč prostor. Pri tem si je tudi nad vse prizadeval oče omenjene vrtnarice, pokojni Mihael Gregorič, a to ne samo, da bi mu bila hčerka zaposlena, marveč iz neomajne narodne zavesti in želje, da bi tudi Skedenj dobil ono, s čimer so bile oblagodajene vse ostale vasiče na Spodnjem Trzškem. Pridružil se je zategadelj krogu prijateljev, ki so se lotili naporenoga opravlja, pregledovati po vseh domačih hišah večje prostore, ki so se jim zdeli primerni za učilnico, dokler bi si ne preskrbeli pri-

mernejše šolske sobane. Vendar je bilo vse prizadevanje brezuspešno! Tedaj je vrtnaricev oče šinila v možgane misel: Leto prej je namreč kupil od škofijske uprave prilično hišico za lastno stanovanje. Polovica hišice je obsegala kravlj hlev, druga polovica pa kuhinjo in sobico, ki je služila škofskemu hlapcu za bivališče. In to svojo hišico je sklenil njen novi gospodar preurediti za potrebe otroškega vrtca. Sklenil — stonil! Prostor, v katerem je nekdanj mu-kalo sester škofskih krav, je bil kmalu podaljšan za nekaj metrov, obnovljen in pretvoren v prostorno šolsko sobano, sveže opremljeno in opremljeno z novim podom.

Toda če je lastnik računal, da se je s tem ognil vsaki nadaljni skrbi, se je pač varal! Na prošnjo, ki jo je bil odposlal na škofski obšolskega urada, se je pristojni odbor mestnega magistrata sicer kmalu odzval pozivu, da si ogleda prostor; vendar je občinska komisija, kakor da se je že prej dogovorila ter zmenila, ob pregledovanju začela zmagajati z glavo, da je hišnemu gospodarju kmalu izginil z obraza izraz zadoščenja. In Gregoričeva prošnja je bila odbita z navedbo, da je prostor za dvanajset centimetrov prenizek. Prosilci se je sicer veselje skalilo, vendar ni popustil! Vzemši na znanje odgovor mestnih činiteljev, je začel na novo preudarjati, kako bi jim prekrizal račune in načrte, da bi bila — kakor pravi slovenski pregovor: trava cela in koza sita. Gregorič se je pritožil pri naši

posojilnici v Trstu, da bi mu prišlo podporno naproti. In ko je to dosegel se je lotil novega dela v hiši; naročil je znižati ilovnato prst za petindvajset cm, nakar je mizar dopolnil svoje poslovanje z novim podom. Ko je bil ta naveden nedostatek odstranjen, je vnovič romala tozadevna prošnja na mestni magistrat. In ponovno so prispeli merodajni gospodje, in ker je bila prostorna mera dostavljena po njihovi želji — česar si bržkone niti niso pričakovali — so naposled prošnji ugodili. Ali če bi bil Gregorič opustil stvar, bi se tudi ljudstvo uklonilo, v zahtevah opešalo in narodnostno izgubilo smisel do novega napora. Tako pa je bila o ugoditvi prošnje obveščena tudi CMD v Ljubljani, ki se je brez obotavljanja obvezala preskrbeti otroškemu vrtcu posamezne šolske priprave in potrebščine. Društveni odbori v Skednju pa so se dogovorili med seboj, da bodo vplivali na člene, naj bi ne odrekli ob vsakem mesecu male denarne podpore, ki bo veljala kot plačilo vrtnarici, dokler ne bo zamogla mesečnega plačila napram njej prevzeti CMD.

Zadovoljna vest o ustanovitvi otroškega vrtca je vsem Skedenjem okrepila duha in voljo do narodnega dela. In začelo se je vplisovanje otrok. Drobna otročad je dan za danem prihajala v šolo nasmejana, a ponosna kot pametna dijaška mladež, ki se boji zamuditi šolsko uro. Vsa ta otročad pa je bila pravcata kratkočasna zabava za njihovo mlado učiteljico, ki se je z njimi veselila.

Njihovi lastni roditelji se kar niso mogli načuditi pravilni govorici svojih otrok, posebno ko so doma v pomenkih odraslih opozarjali, da rečemo *guardia* slovenski straža, *jaffa*, pravilno pipa, *kontreza* pa sedež ali stolica! Seveda so se stariši veselo namazali otrokovemu pouku ter se ga tudi v dobri volji navzemali, čeprav so si včasih med seboj pomežiknili.

Starši pa so deco vpisovali tudi zato, ker so se lahko brezskrbno podajali na svoje delo. Stevalo 40 otrok, ki ga je občina postavila kot zadostovalno za šolsko sobano, so z vedno novimi vpisi, kmalu prekosili, da se je bilo bati nevesnečnega žuganja od strani mestne komisije. Zato je bila pri tem potrebna mala zvijača. Kadar koli je bilo lepo vreme in je bilo sluti, da utegne okoli pol dne »visoroki« obiske, je vrtnarica mati — ki so ji gojenčki pravili »strina« — nemudoma nekaj otrok potegnila k sebi v kuhinjo, nekoliko pa jih poskrila v shrambo, dokler ni znevarnost odšla. Naj dodam še, da so na vsako božično veselico, na kateri so nastopali gojenci, Skedenjci napolnili dvorano, ponosni na otroke, ki se na odru, pred gnečo ljudi, pogumno kretajo. Zato lahko trdimo, da je z napredkom otrok narasčala tudi v ljudeh narodna zavest.

Nekoga dne pa je po vasi zavrsalo: Jutri se odpre italijanski otroški vrtec. Lega Nazionale ga otvoril! Tako se je tudi zgodilo! Toda, kar je bilo posebno žalostno, je bilo dejstvo, da so tudi sloven-

ske družine vpisovale vanj svoje otroke. V takratni dobi so namreč nedomači škedenjski prebivalci iz Vipavskega, Kranjskega, Istre, Krasi in Čičarije bili nameščeni v tovarni plačev, kakor so namreč zaposleni tudi dandanes; sleherni hiša jim je nudila vsaj skromno bivališče v najem. In lahko rečemo, da so ravno ti nedomačini pripomogli, da šteje Skedenj, ki je takrat imel od tri do štiri tisoč prebivalcev, danes nad 20 tisoč. In te po večini revne ljudi, je Lega Nazionale zvalila v svoje mreže...

Italijanska vrtnarica in njena pomagalka sta hodili povsod, kjer sta vedeli, da pridejo z njimi v dotiko, pregovarjati te ljudi, naj svoje otroke vpišejo v italijanski »šilok«, kjer bodo ostali ves dan, kjer bodo prejemali obleko in hrano za deco, starši pa denarno podporo. Seveda niso vsa ušesa ostala gluha na bobneče objube; a ta siro-mašna, nerazsodna delavska raja, ki je v svoji nepreudarnosti smatrala narodno zavest za nekaj nepotrebnega, se jim je prodajala brez dolgega in globokega pretresanja. A ko je otrok ostal po dve-tri leta v »šilasu«, ni nihče od staršev nasprotoval sporočilu italijanske vrtnarice, naj se jim ni treba brigati za nadaljnjo vplisovanje v ljudsko šolo, češ, saj jih je že ona sama vpisala. Vsi ti tedajni otroci pa so danes najhujši fašisti tako radi se rogajo in grozijo Slovincem, ko gredo v dvorano na gledališko predstavo.

(Konec prihodnjic)

Vesti z Goriškega

Državljanstvo in bivališče

Važne določbe kasacijskega zbora

Kakor znano, določa člen 19 mirovne pogodbe z Italijo, da postanejo jugoslovanski državljani vse osebe bivšega italijanskega državljanstva, ki so imele 10. junija 1940 svoj dom in prebivališče na ozemlju, ki so ga po mirovni pogodbi priključili k Jugoslaviji. »Domicila« neke osebe pa je — po členu 43 civilnega italijanskega zakonika — v kraju, kjer je ta oseba postavila glavni sedež svojega delovanja in svojih koristi. Medtem ko je rezidenca ali stalno bivališče neke osebe — vedno po členu 43 civilnega italijanskega zakonika — v kraju, kjer ta oseba običajno biva.

Mnogi Slovenci, vsaj nekaj sto, so imeli 10. junija 1940 svojo rezidenco, ali pa tudi vsaj »domicila«, v Gorici in v Italiji sploh. Po mirovni pogodbi so torej ohranili italijansko državljanstvo. Tako izjavo je dalo tudi italijansko zunanje ministrstvo meseca decembra 1947, kot navodilo pri opcijskih izjavah. Toda krajevna italijanska oblastva se na taka navodila ministrstva za zunanje zadeve niso ozirala, marveč so zahtevala, da mora vsakdo, ki trdi, da je ohranil italijansko državljanstvo, dokazati s pisnim potrdilom od anagrafičnega urada,

da je bil 10. junija 1940 stalno bivač v kakšni občini na sedanjem ozemlju italijanske republike. Na ta način so se hoteli krajevna oblastva otresti nekaj sto Slovencev, ki niso bili vpisani na anagrafičnem uradu kot tu stalno bivači, čeprav so nekateri dejansko tu bivali že kakih dvajset let; drugi, kot na primer razni trgovci, so imeli 10. junija 1940 v mestu svojo trgovino in torej »domicila« (Stanovali pa so v Solkanu, v Sempetru, v Mirnu ali v Vrtojbi, ki so sedaj v Jugoslaviji).

Eni in drugi so morali optirati in oblastva ravnajo z njimi, kot pač z nezakleženimi morebitnimi državljani. Tudi ti so morali vzeti svoje otroke iz slovenskih šol in jih poslati na italijanske.

Krivic je očitna in mi smo stalno proti njej protestirali.

Sedaj pa je nastalo nekaj novega, ki mora krivico popraviti, če državni zakon kaj velja. Kar tri sodebe najvišjega sodišča v Rimu določajo namreč, da se bivališče neke osebe ugotovi kot dejanska stvar tudi s pričami in presumpcijami. Če je n. pr. 10. junija 1940 služil kot učitelj neke na sedanjem ozemlju Italije, se smatra, da

je tudi tam bival ali vsaj imel svoj dom. Ni torej nujno, da mora biti nekdo vpisan v anagrafičnem uradu, da dokaže svoje bivališče. Glavno je, da je 10. junija 1940 dejanski bival na sedanjem ozemlju Italije oziroma tu imel svoj »domicil«. Take razsodebe prinaša pravna revija »Massimario della Giurisprudenza italiana«, št. 7, od septembra 1948; št. 10 od decembra 1949 in št. 12 od februarja 1950.

Ker gre tudi zaradi pravice obiskovanja slovenskih šol in za vse druge državljanske pravice, pozivamo vse prizadete Slovence in Slovence, ki se nahajajo v gori navedenem položaju, da zahtevajo od oblastev, naj jim izdajo državljanski list. Če županstva ali prefektura tega ne bi hotela izdati, imajo prizadeti pravico, poslužiti se sodnih oblastev. Treba je, da se kdo zagne s tožbo, kajti krivica je očitna in narodna škoda tudi. Naše organizacije so prizadetim na razpolago. Pri tem pripominjamo še, da imajo ubežni in reveži pravico do brezplačnega sodnega postopka.

Ko pride vsaj ena ugodna sodba na dan, se bodo morala oblastva nujno ravnati po njej v vsakem enakem primeru.

Tovorni avtomobili v popravilu

Zadnji petek 14. aprila je mimo Rdeče hiše dospela v Gorico skupina 8 kamionov potrebnih popravila. Vozila je prevzel Konzorcij gorških mehaničnih delavnic in jih bo razdelil med članjena podjetja v popravilo. Hkrati je izročil Konzorcij jugoslovanskim zastopnikom štiri vozila, ki so bila v zadnjem času prevzeta v obnovo in so bila dela že izvršena.

Žalostna vest

Zadnji četrtek 13. t. m. se je vršil v Solkanu pogreb, ki je z žalostjo napolnil srca vseh, ki so se ga udeležili in vseh, ki so slišali o smrti mladega pokojnika. Prejšnji dan je nepričakovano zatnil svoje mlade oči 19 letni Vasilij, sin sodnega svetnika Komavca, ki je kot osmošolec posejal licej v Sempetru pri Gorici; podlegel je srčnemu krcu. Do razmejitev 1. 1947 je obiskoval slovenske šole v Gorici, pozneje pa one v Sempetru. Pokojnikovi profesorji in vrstniki so ga imeli kot vzglednega dijaka zelo radi in jih je njegova smrt bridko zadel. Njegovo zadnjo pot so mu postali z venci in dehtičim pomladnim cvetjem. Naj mu bo blagoslovljena domača slovenska zemlja! Ubogim staršem in vsej ostali družini toplo sožalje.

Goriško ali mirensko letališče

Dne 16. aprila je bila odprta zračna proga Rim - Praga. Tretja postaja na tej progi je Gorica, ostale so Rim, Benetke, Dunaj, Praga. Proga bo poslovala dvakrat tedensko, tako da bo letalo priletelo v Gorico štirikrat vsak teden. Z našega letališča bo letalo odhajalo vsako sredo ob 11.30 proti Dunaju s povratkom v četrtek ob 13.05 in vsak petek spet ob 11.30 s povratkom ob sobotah ob 12.45.

Naše naročnike v inozemstvu vlijudno naprošamo, da nam sporoče, v kolikor ne prejema našega lista po pošti v redu, vse nepravilnosti, zakažne dostave ali izgube, s kolikor mogoče točnimi podatki. Sporoče naj tudi, če so list prejeli bolj ali manj točno ko je že izhajal v Gorici.

Z zbranim gradivom si bo uprava prizadevala urediti pri merodajnih oblastvih dosedanje neurednosti in najti način bolj točnega in hitrega dostavljanja.

Ob priliki jih naprošamo tudi, da poravnajo naročnino po poti, ki smo jo pred časom vsakemu posebej sporočili.

Uprava

Radio Trst II

(343.9 m — 872 Kc-sec)

Nedelja, 23. aprila 1950: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Aktualnost. — 13.00 Glasba po željah. — 17.00 To, kar vsakdo rad posluša. 19.00 Pogovor z ženo. — 21.00 Z domače knjižne police.

Ponedeljek, 24. aprila 1950: 11.30 Za vsakega nekaj. — 12.10 Laka orkestralna glasba. — 18.40 Glasba raznih narodov. — 19.00 Evropski obnovitveni načrt. — 20.30 Okno v svet. — 21.00 Mendelssohn: Koncert za violino v e-molu, op. 64.

Torek, 25. aprila 1950: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Angleščina po radiu. — 20.30 Okno v svet. — 21.00 Vzori mladini - Promet. 21.30 Čajkovski: Simfonija št. 5 v e-molu.

Sreda, 26. aprila 1950: 18.00 Mamiča pripoveduje. — 19.00 Zdravniški vedež. — 19.15 Glasba raznih narodov. — 21.15 Brahms: Koncert za violino in čelo, op. 102. — 23.00 Uspavanke.

Četrtek, 27. aprila 1950: 13.00 Slovenske narodne motive izvaja pevski duet, na harmoniko spremlja Marij Sancin. — 19.00 Glasbeno predavanje. — 19.00 Slovenščina za Slovence. — 21.00 Radijski oder: Vasilij Steh: »Dežela deska«, komedija v treh dejanjih. — nato Pestra glasba.

Petek, 28. aprila 1950: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Angleščina po radiu. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 21.00 Mojstri besede. 22.00 Dvoržak: Koncert za čelo v h-molu. — 23.00 Serenade in romance.

Sobota, 29. aprila 1950: 12.00 Ljudje in nazori. — 13.40 Priključene lirike. — 18.00 Glasba slovenskih narodov. — 18.30 Oddaja za najmlajše. — 21.00 Sobotni večer. — 22.00 Večerni koncert. — 22.45 Plošče za lahko noč.

Domača žival in krma

Podrobnosti o prebavi pri domači živini

Kot vsaka hrana je tudi krma naših domačih živali sestavljena iz mešanice ogljikovih hidratov, maščob, beljakovin in rudninskih snovi. Beljakovine so življenjsko važne pri prehrani, ker samo one nadomeščajo dele telesnih stanic, ki se uničujejo pri vsakdanji obrabi. Njih je nemogoče nadomestiti z drugimi snovmi, brez njih v kratkem umre bitje, kljub temu, da je bilo hranjeno z obilico ogljikovih hidratov ali maščob. Ogljikove hidrate rabi organizem za tvorjenje notranje sile, za isto stvar služijo tudi maščobe, samo da te morajo biti poprej spremenjene v ogljikove hidrate. Rudninske snovi so: kuhinjska sol, amonijev karbonat, kalcij, železo itd., ki so nujno potrebne pri sestavi raznih delov telesa. Praktično je bilo dokazano, da je pri psu možno življenje s samimi beljakovinami, ker te so — spremenjene pri tej izključni prehrani s pomočjo jeter v ogljikove hidrate — nujno potrebne za tvorjenje sile. Dokazano je tudi, da maščob in ogljikovih hidratov ni mogoče spremeniti v beljakovine.

Zival prejme hrano od zunaj skozi gobec, kateri ima svojstveno obliko pri posameznih vrstah v skladu z njihovo prehrano. Takoj ob prejetju hrane razne žleze, ki se izlivajo v globino gobca, prično množično izločevati sline. Dnevno (ob redni prehrani) izločijo te žleze pri govedu do 56 kg sline, pri konju pa do 42 kg. Pomen slame pri prebavi je dvojen: prepojuje hrano, tako da se lažje premika v požiralniku in ker poseduje v sebi neke vrste kvasa imenovan »ptialine« (ki lahko deluje samo v nekislis, to je alkalnem okolišju) prav lahko razkrajajo škrob v bolj enostavne sladkorje. Takoj ko pride hrana v požiralnik se slednji prične gibati, na ta način napredujejo jedi v njem. Ob koncu vsakega giba se avtomatsko odpre kardias, kateri se tudi takoj na isti način zapre takoj, ko pride ona mala količina hrane v želodec. Kardias je neke vrste zaklopka, ki drži zaprto želodčno votlino. Seveda pri celotnem obodu se more omenjeni kardias večkrat odpreti in zapreti.

Zaradi prebave v želodcu delimo domačo žival v prežvekovalce in neprežvekovalce ali kopitarje. Prvi imajo razdeljen svoj veliki želodec na štiri dele — votline. Te votline so v zvezi med seboj, dočim je želodec kopitarjev majhen, enostaven in se ne deli v razne votline. Zelo

dec prežvekovalcev sprejme hrano celotnega oboda; pri drugih pa zaradi majhnega obsega želodca, ga hrana med obedom večkrat zapusti. Pri tej slednji vrsti živali ima črevesje velik pomen za prebavo. Sluznice spodnjega dela želodca pri kopitarjih, pri prežvekovalcih pa le sluznica četrte votline, izločuje klorovo kislino in z njo neke vrste kvasa, imenovan »pepsin«. Ko se hrana v onem delu želodca napije klorove kisline »pepsina« prične razkrajati beljakovine. Dokler v želodcu ni hrana prepojena s klorovo kislino, deluje še vedno kvas »ptialine«, preneša po slini. Da lahko deluje »pepsina« mora biti klorove kisline v tekočini povprečno 1-2 na 1000. Pri kopitarjih prebava v želodcu ne predstavlja nikake posebne stvari, hrana se v njem premika zaradi želodčnih gibov. Omeniti moramo tudi dejstvo, da razne snovi, ki sestavljajo krmo pri obeh vrstah živali, ne pridejo v dvajsternik skupno; kot prva zapusti želodec voda, za njo razne solne raztopine, potem ogljikovi hidrati, za njimi beljakovine in šele potem maščobe.

(Konec prihodnjič)

Darovi za Slov. dobro. društvo v TS:

Za nakup postelj za šolske kolonije so darovali: Sirk Benedikt L. 6.000, Nator Mate L. 6.000, N. N. L. 6.000, K. J. L. 1.000 in Ugo Margon še L. 1.000. N. N. je daroval v dobrodelne namene L. 400 od preplačane članarine.

Skupina prijateljev »Demokracije« iz Borštna daruje za dr. Udoviča sklad L. 2.100.

Prijatelj z Opčin v spomin pok. dr. Udoviča L. 5.000 za SDZ in L. 2.000 za Udovičev sklad. — G. Ivan L. 1.000 za Udovičev sklad. — N. N. z Opčin L. 1.000 za Udovičev sklad.

Tinka v Svici daruje za sklad »Demokracije« 750 lir.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tisk: tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu

Dr. FRANJO DELAK, zdravnik v Barkovljah sprejema v ulici Bonafata 9 vsak dan od 9-16 in v Trstu v ulici Commerciale 10-II. od 15.-17. ure.

Mizajpi kamnovalec podjetnik! deske smreke, macesne in trdih lesoo, trame in pariete nudijo najugodnejše

CALEA
TEL. 90441 TRST
Viale Sonnino, 24

za vezenje, krpanje, obilavanje luknj, prišitje gumbov, šipke, cik-cakaste šive. Vsa dela se izvršujejo brez okvirja. Pouki za vezenje brezplačno.

SIVALNI STROJI na industrijski tok za čevljarje in krojače. **PRODAJA NADOMESTNIH DELOV. RADIOAPARATI** najboljših znamk pri

TULLIO

TRST - ul. C. BATTISTI št. 12
Tel. 65-33 — TRZIC, na Korzu

Na meji dveh svetov

NECCHI novi model B U

NA OBROKE

TRST - ul. C. BATTISTI št. 12
Tel. 65-33 — TRZIC, na Korzu

Na meji dveh svetov

Sicer pa se kriza in brezposelnost pojavljata tudi v našem komunističnem sistemu. Razlika je le ta, da vi take pojave spretno prikrivate in vsako mrmranje in nezadovoljstvo prizadetih delavcev v krali udušite s policijskimi nečloveškimi ukrepi. Ni treba, da čitavo ravno Kravčenkove izpovedi, da se o vaših metodah prepričamo, saj so nam med vojno to pravili tudi od Nemcev zajeti ruski vojaki, ki so se potem pridružili partizanom, ker so pač vedeli, da bodo Nemci vojno izgubili in da je treba računati na povratek v po komunizma zasluženo domovino, katero so vsi slovenski borci kljub vsemu imeli v usodnem trenutku pred očmi in jo cenili in ljubili nad komunizmom. Ti ruski vojaki so izpovedali do pičice to, kar je potem objavil Kravčenko, in to, kar vidimo, da se dogaja v Titovini. Dobro vemo, da so se razni sopotniki, ki »ne smejo verjeti« niti jasnim Titovim izpovedim in njegovim listom, kot je to »Slovenski poročevalec«. Značilno pa je vendarle dejstvo, da ti sopotniki ne marajo v Titov raj in raje živijo v vica in peku zapadnih demokracij. Poudarjam, da ne obojujemo vseh sopotnikov, ker vemo, da mnogi trpijo in zakaj trpijo!

Krizo nadprodukcije, in torej brezposelnosti pa bomo rešili s pravilnim uravnoteženjem notranje potrošnje in s pravilnim uravnoteženjem zunanega in notranjega trga ter trga med kmetijskimi pridelki in industrijskimi izdelki.

Znižanje delovnih ur je itak že danes privilegij nekomunističnih sistemov, ki od delavca ne zahtevajo, da jim mora napraviti toliko in toliko »prostovoljni« neplačanih ur, kakor se to dogaja v vaših režimih in kakor čitamo vsak dan v vaših listih.

Potrošnja lahko seže do najvišje mere, tako v hrani kakor v drugih potrebščinah, kadar je trg dostopen vsem plastem naroda. Zato ni moč trditi, da sta kriza in brezposelnost nujna in neozdravljiva bolezen nekomunističnega sistema.

Pri vas komunistih je država nadomestila zasebnega industrijalca, lastnika rudnika, bankirja, veletrgovca itd. Toda delavec, kaj ima več od tega? V čem njegovo večje blagostanje? Povsod slabše, nikjer nič boljšega! To nam priča tako Sovjetska zveza kakor Witova Jugoslavija! (Se nadaljuje)

Prispevajmo za dobrodelno društvo

»Slovensko dobrodelno društvo« v Gorici, Riva Piazzutta 18, podpira vse reveže in potrebne. Posebno pažnjo posveča učenec osnovnih šol, in tudi nekaterim dijakom slaboje knjige in druge šolske potrebščine.

Za veliko noč je »Slov. dobrodelno društvo« obdarilo otroke nekaterih slovenskih otroških vrtcev in tudi učence osnovnih šol. Ze grej je dalo lepemu številu učencev in učenek iz Podgore posebno pomoč v blagu, ker so bili res potrebni.

Toda »Slov. dobrodelno društvo« vrši to svojo karitativno delo le s prispevki usmiljenih duš in zavednih Slovencev in Slovenk, ki mu radi priročijo na pomoč z rednimi in izrednimi prispevki. Ker gre za podpiranje naše šolske mladine tudi tam, kjer se italijanske sovražne sile zaganjajo z vsakim sredstvom proti naši šoli, je nujno, da vsi prihitimo na pomoč s prispevki društvu, ki se za naše pravice

zanima in učence podpira. Tako je n. pr. za veliko noč »Lega Nazionale« nalašč obdarila italijanske učence osnovnih šol in otroke vrtcev samo tam, kjer so mešani s slovenskimi. Da bi slovenski učenci in otroci zavidali... in se počasi udali! Naši otroci so seveda res zavidali in tpepli. Ko so prišli naši darovi, so bili takoj zopet ponosni in vzradošeni.

Takega postopanja »Lega Nazionale« naj se zavedajo predvsem tisti Slovenci, ki dajojo »Legi Nazionale« kar po pet tisoč lir hkrati, in tudi tisti Slovenci, ki podpirajo italijanski šovinistični tisk, da zasramuje naš rod in naše manjšine in dela na to, da se naše šole ukinejo!

Imena vseh so nam znana, toda naš namen je zbuditi pri vseh narodno zavest tudi v socialnem oziru in preprečiti spore in prepire!

Storimo torej vsi svojo dolžnost in prispevajmo za »Slovensko dobrodelno društvo«!

Drobne vesti

Prijava vojne škode

Vlada je izdala zakon št. 96 od 23. februarja 1950, s katerim se določa, da so veljavne le tiste prijave vojne škode, ki so bile predložene ne kasneje po 30. juniju 1949.

Proglasitev odsotnim ali mrtvim

Vlada je izdala zakon št. 109 od 13. marca 1950, ki določa, da je za proglasitev odsotnosti ali smrti bivših italijanskih državljanov, ki so v času, ko so izginili, bivali na ozemlju sedaj priključenem k Jugoslaviji ali k drugi državi, pristojna tista sodna oblastva, kjer biva, kdor proglasitev zahteva.

Otroka »begunca«

Izkazalo se je, da sta otroka, o katerih smo poročali v pretekli številki, pomotoma prišla pri Steverjanu v Italijo. Zato so ju oblastva vrnila nazaj. Se prej pa so ju prav fedno preoblekla.

Čebelarški tečaji

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo se zavzema za uvajanje umnega čebelarstva, zato ustanavlja čebelarške tečaje. Tak tečaj bo tudi v Gorici na sedežu pokrajinskega inšpektorata za čebelarstvo (Inspektorato provinciale dell'Apicoltura) v ulici Duca d'Aosta št. 55, in v Ronkih pri čebelarju Brottu.

Prošnje za vpis je treba vložiti takoj, in sicer v Gorici pri pokrajinskem čebelarškem konzorciju (Consorzio provinciale Apicoltura) v ulici Duca d'Aosta št. 55, in v Ronkih pri dr. Brottu.

Začetek tečaja je bil v Ronkih že 10. aprila, medtem ko bo tečaj v Gorici začel šele 23. aprila.

Ob koncu tečaja bodo posebe nagrajeni stalni obiskovalci tečaja.

Caputo — Kaput!

Kadar so Nemci doživeli prav hud poraz in so hoteli označiti svoj polom, takrat so obupno klicali: Kaput. Tako polomljajo, ki je zasluzila po našem mnenju popolni nemški: Kaput, je doživel v nedeljo v Gorici g. Caputo Vincenzo, generalni tajnik nacionalistične stranke v Italiji. Prišel je v Gorico delat propagando za »Bandiere al vento per l'istria italiana« in za shod v Trgovskem domu. Pa ljudje niso izobesili zastav in niso šli na shod. Kaput Caputo!

Goriška nadškofija

Po najnovejši statistiki je štela goriška nadškofija 1. aprila t. l. 169.530 prebivalcev, od teh 169.440 katoličanov in 90 nekatolikov. Dekani je 11, župnij 74, kuracij 5, vikariatov 7, cerkva in javnih kapel je 249. Duhovnikov ima škofija sedaj 184; od teh jih biva v škofiji 160, izven nje 24; izvensko-fikijskih duhovnikov je 17, redovnih pa 45. Na jugoslovanskem ozemlju nadškofije je 139 župnij in drugih duhovnij.

Prekop grobov

Županstvo v Gorici naznanja, da bodo po 1. juliju prekopali vse grobove, v katerih so osebe, ki so umrle pred 31. dec. 1939 in vse grobove najete za 20 let, katerih najemnina zapade 31. dec. 1950. Prekopi bodo izvršili na mestnem centralnem, na štandredžkem, podgorinem, pevkem in šentmavriškem pokopališču. Če prizadete družine ne bodo zaprosile za podaljšanje najemnine ali za prekop v zasebne grobnice in grobove, bodo prekopane ostanke položili v skupno kostnico. Tozadevne prošnje je treba predložiti županstvu do 30. junija in vplačati predpisano pristojbino. Vsi nagrobni kamni, ki ne bodo odstranjeni z zgoraj ome-

njenih grobov do 30. junija, bodo postali last občinske uprave, ki bo z njimi razpolagala po določenih pravilnika mrtvaške policije.

Tiskovne konference na županstvu

Prejšnji teden — v sredo — je bila na županstvu tiskovna konferenca, ki jo je imel občinski odbornik dr. Polesi. Dr. Polesi je razpravljal o družinskem davku in zlasti o nalogah obeh davčnih svetov. Za pravilno in redno poslovanje davčnih svetov so uredili v ulici Crispi 3 nekaj prostorov. Davčni sveti so popolnoma legalni in so vez med občinsko upravo in davkarjo. Njihova naloga je, da odstranijo nepravilnosti pri določevanju družinskega davka. Seveda bodo morali poskrbeti, da se tej občinski dolžnosti ne bo odtegnil niti upiral noben občan. Vsi so pred zakonom enaki in vsi se morajo pokoriti določbam o družinskem davku.

Ta zanimiva Polesijeva tiskovna konferenca na goriškem županstvu je povzročila, da so razni časopisi že poročali o stalni uvedbi tiskovnih konferenc na goriškem magistratu, ki bi se vršile vsak dan. Informirali smo se o zadevi na pristojnem mestu in zvedeli, da o uvedbi stalnih tiskovnih konferenc še ni bilo govora; Polesijeva je bila povsem slučajnostna.

Goriški prefekt se je vrnil

Prefekt Palamara, ki je bil pred veliko nočjo odšel na kratek dopust, se je 13. aprila zopet vrnil v Gorico in je takoj prevzel vodstvo svojih poslov.

Trgovski posli s Slovenijo

Po časopisnih vesteh bosta zastopnika goriške Trgovsko-obrtno zbornice dr. Candutti in dr. Verze gnassi odpotovala v prvih dneh maja v Ljubljano, kjer se bosta srečala s trgovsko delegacijo Slovenije, ki ji načeluje dr. Puc, kateri je bil v zadnjem času večkrat v Gorici. V prvi vrsti bodo skušali urediti podrobnosti glede začasnega uvoza kamionov in drugih motornih vozil, ki jih bodo v gorških mehaničnih delavnicah popravljali.

Jugoslovanski konji

Pred dnevi je dospelo čez obmejni prehod pri Rdeči hiši v Italijo 12 konj. Konje je naročila tvrdka I. Marini iz Vidma, ki jih bo razprodala italijanskim kmetom. Naročilo se je izvršilo v okviru obmejne izmenjave blaga med Jugoslavijo in Italijo.

Jeliničeva neznajdnost in Kukanjeva previdnost

(Nadaljevanje s 3. strani)
rešen sema. Dr. Kukanja se skuša sprijazniti z mislijo, da je komunizem nekaj vsenarodnega, rodoljubnega. Saj dobro ve, da misel ne odgovarja resnici, toda izgovor je vendarle pripraven... Srednja pot je najboljša, si tudi misli dr. Kukanja, zato je dobro reči, da bo tržaško vprašanje »enkrat« vendarle rešeno po sedanjih Titovih željah. On modruje po svoje... ker mora iznesti v javnost nekaj izvirno svojega.

Pustimo sedaj oba pri miru. Naj kar zvečita prazno slamo. Naj ne bodo Jeliničevi izpadi nikoli mogli izbrisati slavnih zaslug političnega društva »Edinost« in njegovih voditeljev. Premajhen je in preveč upogojen!..